

Raport z ewaluacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Słubice na lata 2017-2023

Anna Mielczarek-Żejmo

Słubice 2023

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	2
WPROWADZENIE	4
1. PODSTAWA ŹRÓDŁOWA ANALIZ	6
2. REALIZACJA PRZEDSIĘWZIĘĆ I CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY SŁUBICE NA LATA 2017-2023	12
2.1. STOPIEŃ REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	12
2.2. STOPIEŃ REALIZACJI CELÓW GPR GMINY SŁUBICE	18
WNIOSKI	28
ANEKS	30

Zestawienie zastosowanych skrótów

BS - Biuro Spraw Społecznych

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

EFS – Europejski Fundusz Społeczny

GPR – Gminny Program Rewitalizacji

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

PAL – program aktywności lokalnej

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

UE – Unia Europejska

WGN – Wydział Gospodarki Nieruchomościami

WI – Wydział Inwestycji

WID - Wydział Inwestycji i Drogownictwa

WKO – Wydział ds. Komunalnych i Ochrony Środowiska

WPROWADZENIE

Celem niniejszego opracowania jest ocena stopnia i zakresu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Słubice na lata 2017-2023 (dalej: GPR lub Pogram) w związku z zakończeniem prac nad jego realizacją w br. GPR został uchwalony 5 grudnia 2017 r. w oparciu o Ustawę o rewitalizacji z dn. 9 października 2015 r. (Dz.U. 2015 poz. 1777). Był odpowiedzią na występowanie na terenie gminy zjawisk kryzysowych w sferze społecznej, gospodarczej i infrastrukturalnej. Celem Programu była POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW OBSZARU ZDEGRADOWANEGO W GMINIE SŁUBICE ORAZ WYPROWADZENIE OBSZARU Z SYTUACJI KRYZYSOWEJ W SFERZE SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I INFRASTRUKTURALNEJ.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji w Programie znalazło się zobowiązanie do przeprowadzenia oceny jego aktualności i stopnia realizacji dwukrotnie. Zaplanowano ewaluację śródkresową po trzech latach wdrażania Programu, która miała miejsce w 2020 r. oraz końcową, która prezentowana jest w niniejszym raporcie. Podstawą prawną oceny końcowej Programu jest ustawa o rewitalizacji oraz Gminny Program Rewitalizacji Gminy Słubice na lata 2017-2023.

Ocena zawarta w niniejszym Raporcie jest wielowymiarowa. Zgodnie z zasadami jej prowadzenia zawartymi w Programie, ma charakter diagnozy, w której zastosowano odpowiednie metody i techniki oraz kryteria i wskaźniki służące ustaleniu zjawisk kryzysowych w trakcie wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Pozwala to na uchwycenie ewentualnych zmian zachodzących w obszarze w trakcie trwania Programu oraz ustalenie, czy i w jakim stopniu zostały zrealizowane jego cele. Dodatkowo ocenie podlega realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz przewidziane w Programie i ustawie o rewitalizacji zasady ich wdrażania.

Ocena aktualności i stopnia realizacji Programu została przeprowadzona zgodnie z podstawowymi zasadami procesów rewitalizacji rekomendowanymi w ustawie o rewitalizacji. Jest kompleksowa, komplementarna, partycypacyjna i pogłębiona. Kompleksowość odnosi się do traktowania zjawisk objętych rewitalizacją w sposób całościowy, wszechstronnie. Dlatego na potrzeby oceny Programu dokonano ponownej analizy wszystkich dostępnych wskaźników, które zostały opracowane w trakcie diagnozy na potrzeby określenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie Słubice. Dotyczą one sfery społecznej, infrastrukturalnej i gospodarczej. Oczekiwanie komplementarności działań rewitalizacyjnych wynika z przekonania o wzajemnym oddziaływaniu różnych sfer życia mieszkańców. Z tego powodu w Raporcie wskazano wzajemne wpływy zjawisk i zmian w płaszczyznach objętych działaniami rewitalizacyjnymi. Partycypacja jest kluczową zasadą rewitalizacji i polega na włączeniu interesariuszy w procesy podejmowania decyzji o jej różnych aspektach. Dlatego w trakcie gromadzenia danych niezbędnych do oceny Programu zwrócono się do mieszkańców i ekspertów związanych z obszarem rewitalizacji z prośbą o wyrażenie opinii na temat zmian

zachodzących w nim w ostatnich latach. W tym celu zastosowano jakościowe metody gromadzenia danych. Dzięki temu możliwe było także pogłębienie wiedzy o zjawiskach społecznych, gospodarczych i infrastrukturalnych występujących w obszarze rewitalizacji.

Raport z oceny aktualności i stopnia realizacji GPR składa się z trzech części. Pierwsza zawiera opis zastosowanych procedur badawczych. W drugiej znajdują się wyniki przeprowadzonych analiz. Wnioski i rekomendacje zaprezentowane w części trzeciej. Dane statystyczne dotyczące zjawisk w sferze społecznej, gospodarczej i infrastrukturalnej oraz szczegółowy opis zrealizowanych przedsięwzięć zostały zgromadzone w aneksie Raportu.

1. PODSTAWA ŹRÓDŁOWA ANALIZ

Ocena stopnia realizacji gminnych programów rewitalizacji jest procesem złożonym. Obejmuje działania zmierzające do ustalenia stopnia realizacji celów rewitalizacji, ich powiązania z wdrożonymi przedsięwzięciami oraz odbiorem przez interesariuszy procesu. Metodologiczne zasady prowadzenia oceny realizacji i efektów rewitalizacji w gminie Słubice zostały określone w GPR. Program zakłada, że jego końcowa ocena (ewaluacja) będzie miała postać diagnozy opartej o techniki, kryteria i wskaźniki, które zostały zastosowane do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. W konsekwencji na proces ewaluacji Programu składały się z następujące komponenty.

Cel i problemy badawcze

Celem ewaluacji była **ocena stopnia realizacji Programu Rewitalizacji Gminy Słubice na lata 2017-2023**. Podczas jej realizacji podjęto próbę odpowiedzi na następujące pytania:

1. Jaki jest stopień realizacji przedsięwzięć zawartych w GPR gminy Słubice?
2. Jaki jest stan zjawisk, które w 2017 r. uznano za kryzysowe w gminie Słubice?
3. Jak interesariusze procesu rewitalizacji postrzegają zmiany, które zaszły w obszarze rewitalizacji w latach 2017-2023?

Teren badań

Podczas ewaluacji obserwacją objęto cały obszar gminy Słubice. Kluczowym zadaniem analiz było określenie, czy i w jaki sposób zmieniła się wartość wskaźników zjawisk kryzysowych w obszarze rewitalizacji. Ważne było także sprawdzenie, czy w wyniku koncentracji działań w części gminy nie doszło do pogorszenia się sytuacji w obszarach nieobjętych Programem.

W celu delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w 2017 r. gminę Słubice podzielono na mniejsze części – obszary funkcjonalne. Zastosowano wówczas następujące kryteria:

- objęcie podziałem terenów zamieszkałych,
- występowanie podziałów urbanistycznych (np. ulice),
- występowanie utrwalonych związków przestrzennych, funkcjonalnych i społeczno-ekonomicznych.

Na podstawie wymienionych kryteriów wyłoniono 16 obszarów funkcjonalnych (13 obszarów na terenie miasta, 3 w części wiejskiej gminy). Ich granice są zbliżone do podziału gminy na okręgi wyborcze. **Dla celów porównawczych na potrzeby ewaluacji zastosowano analogiczny podział**. Tabela 1 zawiera zasięg administracyjny wyłonionych obszarów funkcjonalnych oraz podstawowe dane na ich temat (liczba ludności oraz powierzchnia).

Tabela 1. Obszary funkcjonalne w gminie Słubice

Nr obszaru	Zasięg administracyjny obszaru	Liczba ludności			Powierzchnia w ha
		2016	2019	2022	
1	SŁUBICE ulice: Aleja Niepodległości, Borówkowa, Brzozowa, Bukowa, Folwarczna, Kupiecka, Letnia, Malinowa, Nocznickiego, Obozowa, Osiedle Przemysłowe, Południowa, Powstańców Wielkopolskich, Poziomkowa, Północna, Przedwiośnie, Rzepińska, Sosnowa, Sportowa, Strzelecka, Szosa Rzepińska, Transportowa, Widokowa, Wiosenna, Wschodnia, Zachodnia, Zimowa	1417	1666	1562	1133,29
2	SŁUBICE ulice: Kilińskiego, Kochanowskiego, Wandy, Wodna	1281	1260	1161	7,57
3	SŁUBICE ulice: 1 Maja, Adama Asnyka, Aleja Młodzieży Polskiej, Dąbrówki, Jedności Robotniczej, Konopnickiej, Kościuszki, Mirosławskiego, Plac Frankfurcki, Wrocławska	1198	1151	1035	24,66
4	SŁUBICE ulice: Kopernika od nr 1-17, od nr 60 do końca, Księdza Augustyna Szamarzewskiego, Mickiewicza, Nadodrzańska, Wałowa	1341	1271	1123	68,48
5	SŁUBICE ulice: Bolesława Chrobrego, Chopina, Kopernika od nr 18-59, Księdza Piotra Wawrzyniaka	1303	1267	1180	13,90
6	SŁUBICE ulice: Daszyńskiego, Osiedle Słowiańskie, Plac Sybiraków, Słowackiego	1025	940	865	4,44
7	SŁUBICE ulice: Podchorążych, Reja, Słowiańska, Żeromskiego	1093	996	907	4,01
8	SŁUBICE ulice: Paderewskiego, Sienkiewicza	1390	1328	1237	7,32
9	SŁUBICE ulice: Bolesława Krzywoustego, Jana III Sobieskiego, Kazimierza Wielkiego, Królowej Jadwigi, Krótka, Narutowicza, Plac Bohaterów, Stanisława Augusta Poniatowskiego, Stefana Batorego, Władysława Łokietka, Zygmunta I Starego, Żwirki i Wigury	961	1031	985	29,43
10	SŁUBICE ulice: Plac im. Jana Pawła II, Plac Przyjaźni, Plac Wolności, Seelowska	1387	1296	1216	9,38
11	SŁUBICE ulice: Akademicka, Bohaterów Warszawy, Józefa Piłsudskiego, Mariana Grabarskiego, Wojska Polskiego od nr 1-50, od nr 120 do końca	1162	1330	1277	30,36
12	SŁUBICE ulice: Kazimierza Jagiellończyka, Kanałowa, Konstytucji 3 Maja, Mieszka I, Osiedle Świerkowe, Piska, Staszica, Wincentego Witosa, Władysława Jagiełły	1647	1475	1440	48,68
13	SŁUBICE ulice: Bratkowa, Drzymały, Gołębia, Grzybowa, Jaskółcza, Jastrzębia, Klonowa, Konwaliowa, Krucza, Kukułcza, Kwiatowa, Liliowa, Lisia, Makowa, Ogrodowa, Osiedle Krasińskiego, Osiedle Wimar, Prosta, Różana, Rysia, Sadowa, Sokola, Sowia, Szczecińska, Tulipanowa, Wilcza, Wojska Polskiego od nr 51-119, Żurawia	1633	1805	1874	537,84
14	Drzecin, Golice, Lisów, Nowe Biskupice, Nowy Lubusz, Pławidło, Stare Biskupice	1535	1796	1669	9037,42
15	Kunice, Rybocice, Świecko	485	506	525	5320,63
16	Kunowice	1078	1321	1435	2279,32

Źródło: opracowanie własne nadstawie: Diagnozy zjawisk kryzysowych w gminie Słubice na potrzeby wyznaczenia granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji; danych Wydziału Stanu Cywilnego i Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego Słubice.

Efektem analiz przeprowadzonych w 2017 r. było wyłonienie pięciu obszarów, w których odnotowano zjawiska kryzysowe w sferze społecznej, gospodarczej i technicznej. Był to:

obszar nr 6: ulice Daszyńskiego, Osiedle Słowiańskie, Plac Sybiraków, Słowackiego,

obszar 8: ulice Paderewskiego, Sienkiewicza,

obszar 10: Plac im. Jana Pawła II, Plac Przyjaźni, Plac Wolności, Seelowska,

obszar 12: ulice Kazimierza Jagiellończyka, Kanałową, Konstytucji 3 Maja, Mieszka I, Osiedlem Świerkowym, Piska, Staszica, Wincentego Witosa, Władysława Jagiełły,

obszar 14 (wiejski): Drzecin, Golice, Lisów, Nowe Biskupice, Nowy Lubusz, Pławidło, Stare Biskupice.

Powyższe obszary funkcjonalne uznano za obszar zdegradowany. Z uwagi na koncentrację zjawisk kryzysowych oraz kluczowe znaczenie dla rozwoju miasta, za rewitalizacją objęto obszar nr 12. Jego podstawowe parametry wypełniają wymogi ustawowe: jest mniejszy niż 20% terenu gminy oraz zamieszkały przez mniej niż 30% jej mieszkańców (tabela 2). W latach 2016-2022 niektóre cechy obszaru rewitalizacji uległy zmianie. Liczba ludności zmniejszyła się o nieco ponad 200 osób, w wyniku czego spadła gęstość zaludnienia.

Tabela 2. Charakterystyka obszaru rewitalizacji w gminie Słubice

Wyszczególnienie	2016 r.		2019 r.		2022 r.	
	Obszar rewitalizacji	Gmina Słubice	Obszar rewitalizacji	Gmina Słubice	Obszar rewitalizacji	Gmina Słubice
Powierzchnia (ha)	48,68	18 557,00	48,68	18 557,00	48,68	18 557,00
W stosunku do powierzchni całej gminy	0,3%		0,3%		0,3%	
Liczba ludności	1647	19 936	1475	20439	1440	19491
W stosunku do liczby ludności całej gminy	8,26%		7,2%		7,4	
Gęstość zaludnienia	2910,41	107,43	2606,47	110,14	2958,09	105,03

Źródło: opracowanie własne na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Słubice na lata 2017-23 oraz danych Urzędu Miejskiego.

Metody i techniki badawcze

Do ewaluacji GPR zastosowano zróżnicowane metody i techniki badawcze. Dzięki temu uzyskano wszechstronny obraz zmian zachodzących w obszarze rewitalizacji gminy Słubice oraz udział interesariuszy w ich ocenie (partycypacja). Do jakościowych metod i technik badawczych należała: analiza dokumentów, spacer studyjny oraz wywiady, metodą ilościową była analiza danych zastanych.

Analiza dokumentów

Podstawowym zadaniem analizy dokumentów było ustalenie, w jakim stopniu zrealizowano przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Pod uwagę wzięto (1) ustalenia *Raportu z oceny aktualności i stopnia realizacji GPR Gminy Słubice na lata 2017-2023* z 2020 r. oraz (2) raporty z monitoringów z lat 2020-2022, w tym monitoringów finansowych. Zawartość dokumentów została poddana zarówno analizie ilościowej jak i jakościowej.

Badania jakościowe

Dzięki zastosowaniu metod i technik badań jakościowych możliwe było (1) zgromadzenie niezbędnych informacji o przebiegu procesu rewitalizacji w gminie Słubice, (2) pogłębienie wiedzy o zmianach w zakresie zjawisk kryzysowych, (3) włączenie interesariuszy rewitalizacji do ewaluacji programu (partycypacja). W celu realizacji powyższych założeń zastosowano spacery studyjne z ekspertami z zakresu spraw społecznych oraz gospodarczych i technicznych (3 osoby) a także wywiady swobodne z mieszkańcami obszaru rewitalizacji (4 osoby). Tabela 3 zawiera zestawienie uczestników badań jakościowych. Zawarte w niej informacje wskazują na ich zróżnicowanie. Zaangażowanie w badania osób w różnym wieku, różnej płci, o różnej pozycji zawodowej pozwoliło na odzwierciedlenie złożonego charakteru przemian w obszarze rewitalizacji oraz potrzeb i oczekiwań jego mieszkańców.

Tabela 3. Skład uczestników wywiadów swobodnych

Zmienna	Kategorie	Liczba osób
Wiek	Do 30 lat	1
	31-40 lat	1
	41-50 lat	4
	60 lat i więcej	2
Płeć	Mężczyźni	2
	Kobiety	6
Sytuacja społeczno-zawodowa	Osoby aktywne zawodowo	5
	Gospodynie domowe	1
	Emeryci	2

Źródło: opracowanie własne.

Odwołania do wypowiedzi uczestników badań jakościowych zostały oznaczone w raporcie w następujący sposób. Opinie ekspertów noszą symbol E, obok którego znajduje się liczba porządkowa (np. E1, E2, E3). Wypowiedzi mieszkańców oznaczono literą M i kolejną cyfrą (np. M1, M2, M3).

Analiza danych zastanych

Do analizy danych zastanych zastosowano wskaźniki, które wzięto pod uwagę w 2016 r. podczas diagnozy zjawisk kryzysowych. Jest to wymóg zawarty w części GPR dotyczącej monitoringu i ewaluacji, który jednocześnie zapewnia możliwość porównywania danych i uchwycenie ewentualnych zmian.

Dane zostały zgromadzone przez Urząd Miejski w Słubicach, natomiast analiza i interpretacja wyników była zadaniem autorki Raportu. Warto w tym miejscu wskazać na pewne trudności w gromadzeniu informacji o zjawiskach kryzysowych. W 2023 r. część instytucji, które w 2017 r. wsparły Urząd Miejski w przygotowywaniu GPR, odmówiła przekazania danych. Uzasadnieniem były odmienne zasady prowadzenia statystyk publicznych niż potrzeby ewaluacji. Stąd część wskaźników nie została oszacowana.

Zestawienie podstawowych informacji na temat zastosowanych wskaźników (nazwa wskaźnika, definicja, źródło danych oraz sposób interpretacji) zostało zawarte w tabeli 4.

Tabela 4. Charakterystyka poszczególnych wskaźników

Nazwa wskaźnika	Definicja wskaźnika	Źródło danych	Interpretacja – odchylenie względem wartości referencyjnej
SFERA SPOŁECZNA			
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 100 mieszkańców	OPS	Powyżej
Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS	Liczba rodzin objętych wsparciem OPS na 100 mieszkańców	OPS	Powyżej
Liczba dzieci objętych pomocą finansową – stypendium szkolne	Liczba dzieci objętych pomocą finansową w postaci stypendiów szkolnych na 100 mieszkańców	Zespół Administracyjny Oświaty	Powyżej
Liczba dzieci objętych pomocą finansową – wyprawka szkolna	Liczba dzieci niepełnosprawnych objętych pomocą finansową w postaci wyprawki szkolnej na 100 mieszkańców	Zespół Administracyjny Oświaty	Powyżej
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców	Wydział Stanu Cywilnego i Spraw Obywatelskich	Powyżej
Liczba siedzib organizacji	Liczba siedzib organizacji społecznych na 100 mieszkańców	Biuro Spraw Społecznych	Poniżej
Liczba osób z niepełnosprawnością	Liczba osób z niepełnosprawnością, które ubiegały się o wsparcie w PCPR na 100 mieszkańców	PCPR	Powyżej
Liczba rodzin dysfunkcyjnych	Liczba rodzin dysfunkcyjnych na 100 mieszkańców	PCPR	Powyżej
Liczba rodzin korzystających z Funduszu Alimentacyjnego	Liczba rodzin korzystających z Funduszu Alimentacyjnego na 100 mieszkańców	OPS	Powyżej
Liczba prowadzonych Niebieskich kart	Liczba prowadzonych Niebieskich kart na 100 mieszkańców	OPS	Powyżej
Liczba rodzin objętych dozorem kuratorskim	Liczba rodzin objętych dozorem kuratorskim na 100 mieszkańców	Sąd Rejonowy	Powyżej
Liczba najemców korzystających z mieszkań socjalnych	Liczba najemców mieszkań socjalnych na 100 mieszkańców	Zakład Administracji Mieniem	Powyżej

				Komunalnym	
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	Liczba osób uzależnionych od alkoholu na 100 mieszkańców	Biuro Spraw Społecznych	Powyżej		
Liczba zarejestrowanych przestępstw	Liczba zarejestrowanych przestępstw na 100 mieszkańców	Komenda Powiatowa Policji	Powyżej		
Liczba czynów karalnych osób nieletnich	Liczba czynów karalnych osób nieletnich na 100 mieszkańców	Komenda Powiatowa Policji	Powyżej		
Liczba interwencji	Liczba interwencji Policji na 100 mieszkańców	Komenda Powiatowa Policji	Powyżej		
Liczba osób bezrobotnych niezarejestrowanych	Liczba osób bezrobotnych niezarejestrowanych na 100 mieszkańców	OPS	Powyżej		
Liczba osób bezrobotnych	Liczba osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców	Powiatowy Urząd Pracy	Powyżej		
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	Liczba osób pozostających bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy w ostatnich 24 miesiącach na 100 mieszkańców	Powiatowy Urząd Pracy	Powyżej		
Liczba osób objętych wsparciem w ramach pomocy UE	Liczba osób objętych wsparciem w ramach pomocy UE na 100 mieszkańców	Powiatowy Urząd Pracy	Powyżej		
Liczba mieszkańców / ha	Liczba mieszkańców / ha	Wydział Stanu Cywilnego i Spraw Obywatel.	Powyżej		

SFERA GOSPODARCZA

Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej	Poniżej		
Liczba ofert pracy	Liczba ofert pracy zgłoszonych do Powiatowego Urzędu Pracy na 100 mieszkańców	Powiatowy Urząd Pracy	Poniżej		

SFERA INFRASTRUKTURALNA

Udział zabytkowych budynków mieszkalnych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych na danym obszarze	Odsetek budynków mieszkalnych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych na danym obszarze	Gminna Ewidencja Zabytków	Powyżej		
Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1988 r. w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych na danym obszarze	Odsetek budynków mieszkalnych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych na danym obszarze	Starostwo Powiatowe	Powyżej		

Źródło: opracowanie własne

2.REALIZACJA PRZEDSIĘWZIĘĆ I CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY SŁUBICE NA LATA 2017-2023

Rozdział drugi zawiera analizy dotyczące oddziaływania Programu na zjawiska kryzysowe w obszarze rewitalizacji. Zgodnie z istotą dokumentu, czynnikiem zmian powinny być zaplanowane przedsięwzięcia, a ich efektem osiągnięcie sformułowanych celów w sferze społecznej, gospodarczej i infrastrukturalnej. Założenie to wyznacza strukturę rozdziału. Rozpoczyna się on od przedstawienia przebiegu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a kończy na próbie określenia stopnia, w jakim wpłynęły one na realizację celów założonych w Programie.

2.1. Stopień realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Jednym z aspektów oceny stopnia realizacji GPR jest ustalenie, w jakim zakresie przeprowadzono zaplanowane przedsięwzięcia. Są one jednym z najważniejszych elementów Programu. Polegają na ingerencji w różne sfery życia mieszkańców, wyznaczają przebieg aktywności interesariuszy rewitalizacji. Prezentowana tu analiza obejmuje (1) określenie udziału przedsięwzięć wykonanych wśród wszystkich zaplanowanych, (2) zgodność ich realizacji z harmonogramem, (3) stopień osiągniętej komplementarności, (4) wykonanie indykatywnych ram kosztorysu, szczególnie zróżnicowanie źródeł finansowania.

Analizy dotyczące zakresu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostały oparte o dwa źródła. Do pierwszego należą roczne raporty z monitoringu Programu. Drugim są badania jakościowe – spacery studyjne z ekspertami i wywiady z mieszkańcami obszaru rewitalizacji.

Zakres realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Programy rewitalizacji zawierają plan działań. Jego wdrożenie zależne jest od wielu czynników. Jest to min. dostępność źródeł finansowania, działania podejmowane przez różne instytucje należące do wspólnoty samorządowej, tworzenie lub likwidacja planów i programów krajowych i inne dające się przewidzieć w większym lub mniejszym stopniu wydarzenia (np. COVID19). Z tego powodu realizacja programów rewitalizacji jest stale monitorowana, a co dwa lata poddawana jest ewaluacji. Dzięki temu możliwe jest reagowanie na zmianę warunków realizacji procesu rewitalizacji. Monitoring GPR gminy Słubice był realizowany stale, na jego podstawie raz do roku opracowywano raport. W 2020 r. miała miejsce ewaluacja śródkresowa, która wykazała aktualność zaplanowanych w Programie przedsięwzięć oraz zarówno pozytywne jak i negatywne zmiany, jakie zaszły w obszarze rewitalizacji.

W latach 2017-2022 zrealizowano 14 z 20 zaplanowanych w Programie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (tabela 10) oraz wszystkie przedsięwzięcia uzupełniające. Działania, które udało się przeprowadzić, realizowane były względnie zgodnie z harmonogramem. Bariery w kontynuowaniu rozpoczętych projektów lub inicjowaniu nowych były ograniczenia spowodowane pandemią COVID19. Z tego powodu wydłużono realizację przedsięwzięcia nr 3 polegającego na organizacji zajęć edukacyjnych na rzecz promocji wolontariatu oraz nr 12 dotyczącego promocji przedsiębiorczości. Część niezrealizowanych przedsięwzięć przeniesiono na rok 2023. Jest to m.in. przygotowanie pomieszczeń na Dzienny Dom Seniora (przedsięwzięcie nr 11), rewitalizacja ul. Konstytucji 3 maja i okolic (przedsięwzięcie nr 14), oraz opracowanie zasad udostępniania gruntów gminnych pod zabudowę garażową (przedsięwzięcie nr 17).

Skoncentrowano się przede wszystkim na działaniach w sferze społecznej, które w pewnym stopniu oddziaływały na sfery pozostałe, w których zdiagnozowano stany kryzysowe. Przedsięwzięcia te dotyczyły min. przeciwdziałania uzależnieniom (np. w mieście zwiększyła się liczba terapeutów) (przedsięwzięcie nr 1), oferty kulturalnej (przedsięwzięcie nr 2), zaangażowania dzieci i młodzieży w wolontariat (przedsięwzięcie nr 3), wzmocnienia więzi wśród mieszkańców (przedsięwzięcie nr 4). Podnoszono także kompetencje pracowników służb socjalnych (przedsięwzięcie nr 5). Działaniem ważnym szczególnie z perspektywy realizacji celów społecznych i infrastrukturalnych było opracowanie PAL (przedsięwzięcie nr 7). Choć na początku wdrażania Programu rozpoczęto realizację tego przedsięwzięcia (opracowano diagnozę), to ostatecznie prace nad nim nie zostały zakończone. PAL ma potencjał planowego i konsekwentnego oddziaływania na społeczności lokalne. Tymczasem niektóre działania przeprowadzone w sferze społecznej (np. przedsięwzięcie nr 2, 3) miały incydentalny charakter, choć powtarzane co roku, nie były realizowane stale, odbywały się stosunkowo rzadko. Choć trudno precenić ich znaczenie, uznać należy, że rozproszenie, brak koncentracji i spójności między nimi mogły ograniczać efektywność procesu rewitalizacji.

Przedsięwzięcia zrealizowane w sferze infrastrukturalnej to przede wszystkim inwestycje drogowe (przedsięwzięcie nr 16), prace melioracyjne (przedsięwzięcie nr 19) oraz termomodernizacja budynków mieszkalnych (przedsięwzięcie nr 20).

Ważną zmianą, która zaszła w obszarze rewitalizacji w ostatnich latach, była termomodernizacja budynków mieszkalnych realizowana przez wspólnoty mieszkaniowe (E2, M1-5). Dzięki ociepleniu zabudowań poprawił się standard lokali mieszkalnych i estetyka przestrzeni. Wśród mieszkańców kontrowersje budzi zaliczanie termomodernizacji do procesu rewitalizacji. Realizuje ona jednak zasadę partycypacji, która polega na udziale interesariuszy w każdym etapie procesu rewitalizacji i w różnych jej aspektach. Termomodernizacja budynków mieszkalnych przez członków wspólnot może być postrzegana jako partycypacja na etapie realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Pokrywanie jej kosztów ze środków prywatnych przyczynia się do komplementarności źródeł finansowania. Kontrowersje związane z zaliczaniem termomodernizacji do procesu rewitalizacji mogą mieć co najmniej dwie przyczyny. Jedną z nich jest dostrzeganie braku

koncentracji działań w obszarze rewitalizacji i oczekiwanie większego zaangażowania Urzędu Miejskiego w przeciwdziałanie zjawiskom kryzysowym (E2, E3, M2-M5). Drugi powodem może być utożsamianie rewitalizacji z działaniami infrastrukturalnymi (remontami, modernizacją, budową) (E2). Brak działań tego rodzaju prowadzonych przez Urząd Miejski może być postrzegany jako brak jego zaangażowania w proces jako taki.

Jednym z niezrealizowanych przedsięwzięć technicznych jest opracowanie modelowej strategii zarządzania odpadami. Wypowiedzi interesariuszy rewitalizacji sugerują, że zagadnienie to jest w dalszym ciągu aktualne i ważne (E2, M2, M3, M4). Według mieszkańców jednym z ich problemów jest pozostawianie śmieci poza altanami. Według uczestników badań sprawcami są zarówno mieszkańcy obszaru jak i osoby z innych części miasta. Dodatkowo informacje uzyskane w trakcie badań jakościowych sugerują występowanie sporu między Urzędem Miejskim i wspólnotami dotyczącego odpowiedzialności za porzucone śmieci (E2, M3, M4). Opracowanie strategii zarządzania odpadami może pomóc w znalezieniu rozwiązania tej sytuacji.

Ważną zmianą w sferze infrastrukturalnej, znacząco warunkującą sferę społeczną, jest wzrost potencjału obszaru rewitalizacji w zakresie realizacji potrzeb mieszkańców. W trakcie rewitalizacji przygotowano warunki do realizacji działań odpowiadających na ważne potrzeby i problemy rewitalizowanej części Słubic. Do potencjału należy zaliczyć, po pierwsze, utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży. Miejsce to może być wykorzystywane przez służby społeczne do realizacji zróżnicowanych działań na rzecz dzieci i młodzieży, ale także innych kategorii społecznych, np. rodziców czy seniorów. Po drugie, z perspektywy mieszkańców (E2, M4, M6) ważne znaczenie mają przygotowane koncepcje zagospodarowania przestrzennego. Ponieważ zostały przygotowane w sposób partycypacyjny odpowiadają na potrzeby i oczekiwania mieszkańców. Poza tym regulują działania, które w trakcie diagnozy z 2017 r. zostały wskazane jako problem. Chodzi przede wszystkim o rozmieszczenie tzw. garaży wolnostojących oraz murowanych.

W rewitalizacji komplementarność oznacza wzajemne oddziaływanie przedsięwzięć, ich wpływ na różne sfery życia mieszkańców, co ma skutkować nie tylko przeciwdziałaniem zjawiskom kryzysowym, ale także utrwalać uzyskane pozytywne efekty. Przedsięwzięcia, które zostały zrealizowane w obszarze rewitalizacji gminy Słubice latach 2017-2022, były komplementarne (tabela 5). Choć dominowały działania w sferze społecznej, to na ogół wpływają na więcej niż jeden aspekt życia mieszkańców (także gospodarczy lub infrastrukturalny). Obserwacja ta dotyczy zarówno przedsięwzięć podstawowych jak i uzupełniających.

Tabela 5. Komplementarność problemowa przedsięwzięć podstawowych zrealizowanych w latach 2017-2019.

Lp.	Przedsięwzięcie	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera infrastrukturalna
DZIAŁANIA PODSTAWOWE				
1	Profilaktyka alkoholowa, aktywizacja i integracja osób dotkniętych chorobą alkoholową, w tym wsparcie psychologiczne dla rodzin osób uzależnionych od alkoholu z obszaru rewitalizacji	X		
2	Opracowanie i realizacja działań kulturalnych budujących nowy wizerunek obszaru rewitalizacji, jako miejsca otwartego dla nowych mieszkańców i zrywającego z niechlubną tradycją „Małej Moskwy”	X		
3	Działania edukacyjne dla uczniów, w tym mieszkańców obszaru rewitalizacji, w zakresie promocji wolontariatu – utworzenie centrum wolontariatu na terenie placówki edukacyjnej przy ul. Wojska Polskiego 38.	X	X	
4	Odbudowa naturalnych więzi społecznych poprzez organizację zajęć dla rodziców z zakresu pedagogiki zabawy oraz warsztatów umiejętności rodzicielskich	X		
5	Szkolenia dla pracowników socjalnych, w zakresie aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem	X		
6	Promowanie oraz wspólna realizacja inicjatyw lokalnych na obszarze rewitalizacji przez JST oraz mieszkańców terenu	X		X
9	Działania edukacyjne zwiększające społeczne kompetencje mieszkańców obszaru zdegradowanego, w tym poziom wiedzy w zakresie konieczności dbałości o otoczenie zasobów mieszkaniowych	X	X	X
10	Tworzenie i realizacja atrakcyjnych ofert rekreacyjnych i kulturalnych dla mieszkańców w sposób kompleksowy, łączące lokalne zasoby podmiotów użyteczności publicznej, komercyjnych oraz społecznych	X	X	
12	Promocja przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy	X	X	
13	Zagospodarowanie pomieszczeń znajdujących się na parterze budynku na oś. Świerkowym na działalność gospodarczą w zakresie usług i handlu	X	X	
15	Rewitalizacja przestrzeni w obszarze rewitalizacji poprzez zagospodarowanie i ujednoczenie terenów wokół budynków			X

16	Investycje drogowe w obszarze rewitalizacji (w tym oświetlenie) – ul. Piska, ul. Konstytucji 3 Maja, ul. Kanałowa, ul. Witosa, Mieszka I	X	X
19	Przeprowadzenie prac melioracyjnych w celu obniżenia poziomu wód gruntowych i zmniejszenia degradacji budynków przez wilgoć – naprawa, utrzymanie i pogłębienie rowów melioracyjnych		X
20	Termomodernizacja budynków mieszkalnych na obszarze rewitalizacji – do realizacji przez wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe	X	X

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego.

Tabela 6. Komplementarność problemowa przedsięwzięć uzupełniających zrealizowanych w latach 2017-2019.

Lp.	Przedsięwzięcie	Cel I Sfera społeczna	Cel II Sfera gospodarcza	Cel III Sfera infrastrukturalna
PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCE				
1	Poprawa jakości sąsiedztwa poprzez działania animacyjne, odtwarzanie i wzmacnianie więzi społecznych; inicjowanie sąsiedzkich przedsięwzięć wspólnych	X		
2	Realizacja przedsięwzięć promocyjnych o tych samych celach, należycie wplecionych w inne działania rewitalizacyjne i zharmonizowane z nimi	X	X	
3	Przedsięwzięcia w zakresie dbałości o środowisko (ewidencja drzewostanu; działania edukacyjne w zakresie ptaków na tym obszarze)	X		X
4	Tworzenie koncepcji zagospodarowania terenu np. z zastosowaniem konsultacji społecznych	X		X
5	Uporządkowanie spraw związanych z wyprawdaniem psów	X		X
6	Zastosowanie instrumentów wsparcia zatrudnienia podczas procesu rewitalizacji poprzez podjęcie współpracy pomiędzy instytucjami pomocy społecznej oraz Powiatowym Urzędem Pracy, włączając zwiększenie aktywności Klubu Integracji Społecznej	X	X	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego.

Podczas realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych zapewniono pewien stopień partycypacji. Po pierwsze, część działań szczególnie w sferze społecznej była prowadzone przez organizacje społeczne, które skupiają mieszkańców i ich reprezentują. Do włączenia mieszkańców w realizację Programu wykorzystano także inicjatywę obywatelską. Po drugie, mieszkańcy uczestniczyli w powstawaniu obu koncepcji przestrzeni w obszarze

rewitalizacji. Np. opracowanie koncepcji dotyczącej terenu między ulicami Jagiełły oraz Staszica poprzedził spacer studyjny oraz warsztaty z przedstawicielami różnych środowisk związanych z obszarem rewitalizacji. Po trzecie, za partycypacyjne uznać można zaangażowanie wspólnot w zmiany w obszarze rewitalizacji. Dzięki ich aktywności zostały ocieplone niemal wszystkie wielorodzinne budynki mieszkalne.

Chociaż nie we wszystkie przedsięwzięcia zaangażowano interesariuszy rewitalizacji, to zastosowane praktyki partycypacyjne miały charakter autentyczny. Przede wszystkim oznaczały aktywizację i zaangażowanie mieszkańców, a prezentowane przez nich potrzeby i oczekiwania zostały w znacznym stopniu uwzględnione w przyjętych rozwiązaniach. Badania jakościowe przeprowadzone na potrzeby niniejszego opracowania wskazują, że mieszkańcy uważają partycypacyjny sposób podejmowania decyzji za właściwy dla kształtowania przestrzeni publicznej, oczekują jego stosowania i są gotowi do uczestniczenia w kolejnych procesach (E2, M6).

Finansowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych charakteryzuje się stosunkowo niskim zróżnicowaniem źródeł (tabela 15 i 16). Dominuje tu budżet gminy. Częściowo ze środków zewnętrznych zostało przeprowadzone przedsięwzięcie nr 16 związane z inwestycjami drogowymi w obszarze rewitalizacji. Część działań przeprowadzono bezkosztowo, w ramach zadań odpowiednich pracowników instytucji publicznych. Niewielkie zróżnicowanie źródeł finansowania może skutkować ograniczonym zasięgiem realizowanych działań. Prawdopodobnie wynikało to z uchwalenia Programu po tym, jak środki przeznaczone na rewitalizację w LRPO zostały rozdysponowane.

Podsumowanie

Celem niniejszej części raportu było określenie zakresu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych określonych w GPR. Podstawą źródłową była analiza dokumentów, głównie raportów z monitoringu oraz spacer studyjne i wywiady z ekspertami i mieszkańcami. Na ich podstawie można sformułować następujące wnioski:

- ⇒ W latach 2017-2022 zrealizowano zdecydowaną większość zaplanowanych podstawowych i wszystkie uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Prowadzenie działań w dużym stopniu było zgodne z przygotowanym harmonogramem. Odstępstwa od niego były uzasadnione. Realizację części przedsięwzięć zaplanowano w 2023 r.
- ⇒ Zrealizowane przedsięwzięcia miały charakter komplementarny. Oznacza to, że w ogólnym ujęciu wzajemnie się uzupełniały i oddziaływały na wszystkie sfery, w których zdiagnozowano zjawiska kryzysowe: społeczną, gospodarczą, techniczną.
- ⇒ W efekcie przeprowadzonych działań wzmocnieniu uległ rozwojowy potencjał obszaru rewitalizacji. Pojawienie się w obszarze rewitalizacji placówki wsparcia dziennego oraz koncepcji zagospodarowania terenu może być punktem wyjścia do realizacji w przyszłości ważnych dla mieszkańców działań.
- ⇒ W przypadku nielicznych przedsięwzięć, ale w autentyczny sposób włączono interesariuszy w podejmowanie decyzji dotyczących zmian w obszarze rewitalizacji. Taki sposób działania cieszy się uznaniem mieszkańców i skutkuje prowadzeniem zmian zgodnie z potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców.

- ⇒ W latach 2017-2022 nie doszło do realizacji ważnych i oczekiwanych przez mieszkańców przedsięwzięć. Jest to model zarządzania odpadami oraz PAL. Jest to o tyle ważne, że w obszarze, w trakcie realizacji wywiadów z mieszkańcami, dostrzegane były potrzeby i problemy mieszkańców, na które wymienione działania miały odpowiadać.
- ⇒ Chociaż w obszarze zaszły pewne zmiany, to trudno określić, jaki wpływ na ich przebieg i skalę miało rozproszenie przedsięwzięć oraz brak ich koncentracji (przedsięwzięcia były częściowo w całym mieście), szczególnie w sferze społecznej.

2.2. Stopień realizacji celów GPR gminy Słubice

Głównym zadaniem gminnych programów rewitalizacji jest wyprowadzanie obszarów zdegradowanych z sytuacji kryzysowych. Niniejsza część raportu zawiera analizy dotyczące zmian, jakie zaszły przede wszystkim w obszarze rewitalizacji, ale także w pozostałych częściach gminy i zestawienie ich z celami sformułowanymi w Programie. Na podstawie diagnozy zjawisk kryzysowych przeprowadzonej w gminie Słubice w 2017 r. sformułowano trzy podstawowe problemy dostrzegalne w obszarze rewitalizacji. Były to:

1. Wysoki poziom ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym
2. Niski poziom aktywności gospodarczej
3. Niski standard komunalnych i socjalnych lokali mieszkalnych oraz otoczenia mieszkalnego

W odpowiedzi na zdiagnozowane problemy głównym celem GPR stała się:

**POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW OBSZARU ZDEGRADOWANEGO W GMINIE
SŁUBICE ORAZ WYPROWADZENIE OBSZARU Z SYTUACJI KRYZYSOWEJ
W SFERZE SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I INFRASTRUKTURALNEJ.**

Punktem odniesienia dla wniosków na temat stopnia realizacji celów programu jest stan zjawisk kryzysowych określony w 2017 r. przede wszystkim w oparciu o dane i wskaźniki ilościowe, ale także informacje uzyskane dzięki zastosowaniu jakościowych metod badawczych. Wszystkie pozyskane dane oraz wartości wskaźników zostały zamieszczone w Aneksie w tabeli. Niestety nie udało się uzyskać niektórych danych. Powodem była odmowa instytucji, które je gromadzą, związana z odmiennym sposobem agregowania informacji od potrzeb niniejszego opracowania.

Obserwacji poddano obszar całej gminy. Chociaż kluczowy jest opis zmian w obszarze rewitalizacji, to ważne jest kontrolowanie przemian w obrębie zjawisk społecznych, gospodarczych i infrastrukturalnych w innych częściach gminy, szczególnie w części obszaru zdegradowanego, która nie została objęta Programem. Chodzi o niedopuszczenie do sytuacji, w której dochodzi do pogorszenia wartości wskaźników poza obszarem rewitalizacji w wyniku koncentracji w nim działań naprawczych.

Analizy stopnia oceny realizacji celów Programu zostały podzielone na trzy części. Odnoszą się one do trzech sfer, w których w gminie Słubice w 2017 r. zdiagnozowano zjawiska kryzysowe. Jest to, po pierwsze sfera społeczna, po drugie, sfera gospodarcza oraz, po trzecie sfera infrastrukturalna.

Zmiany w sferze społecznej w latach 2017-2022

Cel Programu sformułowany w odpowiedzi na zdiagnozowane problemy i potrzeby mieszkańców odnosił się do przeciwdziałania wykluczeniu i wspierania relacji między mieszkańcami gminy. Zaplanowanym efektem procesu rewitalizacji miał być:

ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO ORAZ ZMNIEJSZENIE SKALI NEGATYWNYCH ZJAWISK SPOŁECZNYCH, W TYM WZROST AKTYWNOŚCI I POZIOMU INTEGRACJI MIESZKAŃCÓW OBSZARU REWITALIZACJI. Do zaplanowanych kierunków działań należało:

- 1) Integracja mieszkańców, zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz ograniczenie problemów społecznych.
- 2) Odbudowa więzi społecznych i aktywizacja mieszkańców na rzecz realizacji inicjatyw lokalnych.
- 3) Wzrost poczucia bezpieczeństwa i poprawa jakości życia.

W latach 2016-2022 w gminie Słubice poprawie uległa większość wskaźników dotyczących sfery społecznej poddanych analizie w 2017 r. (tabela 7). Znacząco obniżyła się wartość wskaźników wskazujących na poziom ubóstwa oraz silnie z nim związanego bezrobocia. Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 100 mieszkańców obniżyła się dwukrotnie, liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS niemal czterokrotnie.

Mniej jednoznacznie przedstawiają się zmiany w zakresie zagrożenia wykluczeniem społecznym. Niestety dane dotyczące takich ważnych wskaźników jak liczba osób z niepełnosprawnością, które złożyły wniosek do PCPR; liczba rodzin dysfunkcyjnych; liczba rodzin objętych dozorem kuratorskim były niedostępne w trakcie opracowywania niniejszego Raportu. Informacje, które udało się uzyskać wskazywały zarówno na poprawę jak i pogorszenie się wartości poszczególnych wskaźników. Zmniejszeniu uległa liczba osób uzależnionych od alkoholu. W całej gminie wzrosła natomiast liczba rodzin korzystających z Funduszu Alimentacyjnego oraz liczba najemców lokali socjalnych na 100 mieszkańców. Wymienione zmiany wymagają pogłębionych analiz. Np. w oparciu o zastosowane wskaźniki trudno powiedzieć, czy wzrost osób korzystających z Funduszu alimentacyjnego wynika ze wzrostu liczby rodzin, które uległy rozpadowi czy wzrostu aktywności osób, którym świadczenie to przysługuje. Niemniej jednak obie wymienione powyżej zmiany wskazują na potrzeby mieszkańców gminy w zakresie wsparcia rodziny.

Uwagę zwraca pogorszenie się wartości wskaźników mówiących o poziomie obciążenia demograficznego oraz przestępczości. Zmiany demograficzne zachodzące w gminie Słubice nie odbiegają od tendencji ogólnopolskich. Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym jest stały i raczej będzie postępować w najbliższych latach, co jest wyzwaniem dla polityki społecznej miasta. Zmiany wartości wskaźników dotyczących

przestępczości przyjmują postać tendencji, ponieważ na pogorszenie się stanu w zakresie tego kryterium wskazywały wyniki analiz przeprowadzonych w 2020 r. Wartości wskaźników dot. liczby przestępstw oraz interwencji Policji na 100 mieszkańców sugerują konieczność pogłębienia diagnozy. Dla podejmowanych ewentualnych działań ważna będzie min. struktura przestępstw i przyczyn interwencji. Szczególnie drugi wskaźnik może być pokłosiem pogorszenia się relacji w rodzinach spowodowanych warunkami życia w trakcie pandemii COVID19 i wskazywać na konieczność wsparcia mieszkańców gminy w rozwiązywaniu ich problemów.

Stan zmian jakie zaszły w sferze społecznej obszarze rewitalizacji jest zgodny z tendencjami obserwowanymi w gminie Słubice jako całości. Wartość zdecydowanej większości wskaźników uległa poprawie. Uwagę zwraca to, że na ogół negatywnie odchylają się one od średnich wartości w gminie. Poprawę wartości wszystkich wskaźników odnotowano w zakresie poziomu ubóstwa oraz bezrobocia (tabela 7). Tak jak w przypadku gminy, zmiany te są znaczne. Natomiast pogorszeniu uległy wszystkie wskaźniki dotyczące przestępczości. Chociaż uwagę zwraca to, że tak jak w 2016 r. i 2020 r. wartości te w obszarze rewitalizacji były niższe niż średnio w gminie. Wyjątkiem jest przestępczość nieletnich. Jednak trudno określić znaczenie zmian wartości tego wskaźnika. W roku 2016 i 2020 wśród mieszkańców nie było przestępczości nieletnich. Natomiast w 2022 r. było to 2 osoby. Dane bezwzględne nie wskazują na znaczną skalę omawianego zjawiska. Poniżej średniej wartości dla gminy w trakcie procesu rewitalizacji pozostawało także obciążenie demograficzne odnotowywane wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji.

W częściach obszaru zdegradowanego wartość wskaźników zjawisk kryzysowych w sferze społecznej także ulegała zmianom zgodnym z tendencjami w całej gminie. W niektórych przypadkach ich wartość z czasem zaczęła odchyłać się pozytywnie od średniej gminnej. Przykładem jest liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 100 mieszkańców. W 2020 r. wartość wskaźnika dla obszarów nr 6 i 10 była niższa niż średnia w gminie. Natomiast w obszarach nr 8 i 10 poniżej średniej spadła liczba Niebieskich Kart na 100 osób. Podobnie przedstawiają się zmiany dot. bezrobocia długotrwałego w obszarach nr 6 i 10. We wszystkich częściach obszaru zdegradowanego pogorszyła się natomiast wartość wskaźnika dot. korzystania z Funduszu Alimentacyjnego na 100 mieszkańców. Choć w liczby bezwzględne wskazują na stosunkowo niewielkie zmiany, to sugerują one występowanie potrzeby wsparcia rodzin.

Tabela 7. Zjawiska kryzysowe w obszarze rewitalizacji w sferze społecznej w latach 2016-2019

Kryterium	Wskaźnik (na 100 mieszkańców)	2016 r.		2019 r.		2022 r.	
		Średnia wartość w gminie	Wartość w obszarze rewitalizacji	Średnia wartość w gminie	Wartość w obszarze rewitalizacji	Średnia wartość w gminie	Wartość w obszarze rewitalizacji
Poziom ubóstwa	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej	4,71	6,92	4,15	7,8	1,97	2,29
	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS	2,46	3,4	2,43	3,66	0,38	0,63
	Liczba dzieci objętych pomocą finansową - stypendium szkolne	0,97	1,76	0,31	0,47	0,24	0,21
Poziom zagrożenia wykluczeniem	Liczba dzieci objętych pomocą finansową - wyprawka szkolna (dzieci niepełnosprawne)	0,16	0,24	0,01	0,07	Brak danych	Brak danych
Poziom obciążenia demograficznego	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	16,84	13,05	19,17	17,15	21,03	18,13
Poziom aktywności społecznej	Liczba siedzib organizacji pozarządowych	0,36	0	0,39	0,07	0,34	0,14
Poziom zagrożenia wykluczeniem	Liczba osób z niepełnosprawnością, które złożyły wnioski do PCPR	1,06	1,2	0,46	0,36	Brak danych	Brak danych
	Liczba rodzin dysfunkcyjnych	0,57	0,79	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych
	Liczba rodzin korzystających z Funduszu Alimentacyjnego	0,09	0,43	0,38	0,27	0,33	0,56
	Liczba prowadzonych „Niebieskich kart”	0,44	0,3	0,17	0,17	0,11	0,14
	Liczba rodzin objętych dozorem kuratorskim	0,64	1,21	0,39	0,47	Brak danych	Brak danych
	Liczba najemców korzystających z mieszkań socjalnych	0,21	1,64	0,23	1,69	0,31	1,25
	Liczba osób uzależnionych od alkoholu	0,81	1,76	1,06	1,49	0,62	1,04
Poziom przestępczości i	Liczba zarejestrowanych przestępstw	2,14	0,61	2,71	0,75	3,23	2,01
	Liczba czynów karalnych osób nieletnich	0,12	0	0,03	0	0,05	0,07

naruszeń prawa	Liczba interwencji	9,84	9,29	14,82	9,69	28,25	16,32
Poziom bezrobocia	Liczba osób bezrobotnych niezarejestrowanych	0,49	1,15	Brak danych	Brak danych	0,43	0,83
	Liczba osób bezrobotnych	2,02	2,19	0,50	0,88	0,68	1,18
Poziom długotrwałego bezrobocia	Liczba osób długotrwanie bezrobotnych (pozostających bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy w ostatnich 24 miesiącach)	0,74	0,85	0,11	0,27	0,26	0,56
Wsparcie UE	Liczba osób objętych wsparciem w ramach pomocy UE	0,25	0,24	0,16	0,07	0,06	0,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego i GPR.

Legenda:

	Poprawa wartości wskaźnika
	Poprawa wartości wskaźnika i negatywne odchylenie względem średniej wartości dla gminy
	Pogorszenie wartości wskaźnika
	Pogorszenie wartości wskaźnika i pozytywne odchylenie względem średniej wartości dla gminy

Przejawy zjawisk kryzysowych na ogół wskazują na poprawę sytuacji w sferze społecznej obszaru rewitalizacji. Jednak większość z nich po zrealizowaniu działań zawartych w GPR niekorzystnie odchyła się od średnich wartości w gminie. Częściowo jest to wynik przemian ogólnie gminnych oraz zastosowania średniej arytmetycznej jako punktu odniesienia w diagnozie zjawisk kryzysowych. Należy pamiętać, że zawsze pewne wartości będą wyższe a inne niższe od średniej. Jednak opinie ekspertów sugerują brak zmian w sferze społecznej w porównaniu z innymi częściami miasta (E1, E3). Spostrzeżenia ekspertów są zgodne z wnioskami przedstawionymi powyżej i odnoszą się do potrzeb i problemów rodziny. Eksperci zwrócili szczególną uwagę na więzi rodzinne, na ich rozpad oraz przebieg niekorzystny z perspektywy rozwoju dzieci i młodzieży. Osamotnienie szczególnie dzieci zauważali w trakcie pandemii, ale także po likwidacji obostrzeń z nią związanych. W tym kontekście eksperci docenili działalność Placówki Wsparcia Dziennego przy oś. Świerkowym. Miejsce to jest postrzegane jako potencjał do szerszych działań i rozwoju usług w zakresie wsparcia rodziny.

Zmiany w sferze gospodarczej

W 2017 r. w obszarze rewitalizacji zdiagnozowano stosunkowo niski poziom aktywności gospodarczej. Zjawisko miało dwa przejawy. Pierwszym była relatywnie niewielka liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki, drugim niska liczba ofert pracy zgłoszonych w Powiatowym Urzędzie Pracy. W efekcie działaniami rewitalizacyjnymi objęto sferę gospodarczą. Ich celem stała się: **POPRAWA WARUNKÓW PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ**, w szczególności:

- 1) Poprawa dostępności do usług komercyjnych i handlowych.
- 2) Wzrost możliwości i kompetencji mieszkańców w zakresie aktywności gospodarczej.

Do oceny stopnia realizacji ww. celu w ewaluacji posłużono się wskaźnikiem mówiącym o liczbie zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób oraz informacjami o realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dane niezbędne do oszacowania wartości drugiego ze wskaźników wykorzystanych w 2017 r. do diagnozy zjawisk kryzysowych nie zostały udostępnione przez PUP.

W latach 2016-2022 w gminie Słubice poziom aktywności gospodarczej mierzony liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarki na 100 osób obniżył się z 9,13 do 7,38 (tabela 8). Spadek wartości wskaźnika odnotowano w 14 z 16 wyróżnionych obszarów funkcjonalnych (wyjątkiem są obszary nr 5: ulice Bolesława Chrobrego, Chopina, Kopernika od nr 18-59, Księdza Piotra Wawrzyniaka i nr 10: Plac im. Jana Pawła II, Plac Przyjaźni, Plac Wolności, ulica Seelowska) (tabela 13).

W latach 2016-2022 obniżył się także poziom aktywności gospodarczej mieszkańców obszaru rewitalizacji (tabela 8). Choć w 2019 r. (7,05) wartość obserwowanego wskaźnika była wyższa niż w 2016 r. (6,31), to w 2022 r. osiągnęła najniższą wartość (5,28). W całym badanym okresie poziom aktywności gospodarczej mieszkańców obszaru rewitalizacji był niższy od średniego poziomu w gminie.

Tabela 8. Zjawiska kryzysowe w obszarze rewitalizacji w sferze gospodarczej w latach 2016-2019

Kryterium	Wskaźnik (na 100 mieszkańców)	2016 r.		2019 r.		2022 r.	
		Średnia wartość w gminie	Wartość w obszarze rewitalizacji	Średnia wartość w gminie	Wartość w obszarze rewitalizacji	Średnia wartość w gminie	Wartość w obszarze rewitalizacji
Poziom aktywności gospodarczej	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki	9,13	6,31	8,08	7,05	7,38	5,28
Dostępność miejsc pracy	Liczba ofert pracy	2,79	0,49	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i GPR.

Dla oceny stopnia realizacji celu GPR związanego ze sferą gospodarczą ważny jest kontekst zachodzących przemian. Kształtują go gminne tendencje dot. aktywności gospodarczej, poziom bezrobocia w gminie i obszarze rewitalizacji oraz dostępność usług różnego rodzaju dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. Uwagę zwraca to, że spadek aktywności gospodarczej w obszarze rewitalizacji towarzyszył spadkowi aktywności pozostałych mieszkańców gminy. Co ważne, zmianie tej towarzyszyło obniżenie się poziomu bezrobocia (tabela). Oznacza to, że właściciele likwidowanych podmiotów gospodarczych (i ich pracownicy?) znajdowali zatrudnienie w innych zakładach pracy. Można przypuszczać, że na słubicki rynek pracy silnie oddziałuje oferta pracodawców niemieckich, gwarantujących relatywnie wysokie wynagrodzenia, co skłaniało przedsiębiorców do podejmowania decyzji o zatrudnieniu w innym miejscu.

Spadkowi poziomowi aktywności gospodarczej w obszarze rewitalizacji towarzyszyła nieznaczna poprawa dostępności do usług różnego rodzaju. W ostatnim czasie na terenie obszaru funkcjonalnego nr 12 działalność rozpoczęła placówka pobytu dziennego, został otwarty sklep oraz podmiot świadczący usługi ubezpieczeniowe.

Pogłębiona analiza zarówno danych ilościowych oraz informacji zgromadzonych w sprawozdaniach z monitoringu pozwala sformułować następujące wnioski. (1) W latach 2016-2022 w obszarze rewitalizacji w sferze gospodarczej zaszły zmiany odmienne od celów sformułowanych w GPR. (2) Polegały one w znacznym stopniu na zmianie struktury zatrudnienia mieszkańców, w tym spadku bezrobocia. (3) Zmiany te były skutkiem oddziaływania silnych czynników zewnętrznych, niezależnych od instytucji kształtujących rynek pracy w gminie Słubice.

Zmiany w sferze technicznej

W trakcie przygotowań do opracowania GPR w gminie Słubice odnotowano obszary, w których występowały negatywne zjawiska w sferze technicznej. Wskazywała na to analiza danych dotycząca (1) udziału budynków mieszkalnych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych oraz (2) udziału budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1988 r. w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych na danym obszarze. Stan infrastruktury w obszarze rewitalizacji skłonił autorów Programu do uznania, że jednym

z jego celów powinna być POPRAWA STANDARDU BUDYNKÓW MIESZKALNYCH I OTOCZENIA MIESZKALNEGO. Jednocześnie zaplanowane przedsięwzięcia ukierunkowano na:

- 1) Poprawę stanu infrastruktury drogowej.
- 2) Poprawę stanu zasobu mieszkaniowego.
- 3) Poprawę standardu otoczenia mieszkalnego.

Analiza stopnia realizacji celu dotyczącego sfery technicznej w obszarze rewitalizacji została oparta o dane pochodzące z monitoringów oraz materiałów jakościowych zgromadzonych w trakcie spacerów i wywiadów z ekspertami i mieszkańcami. Dane ilościowe nie zostały wzięte pod uwagę. Wskaźnik dotyczący udziału zabytków, co do zasady, nie zmienił swojej wartości w trakcie realizacji Programu, nie ulegał oddziaływaniu instytucji i organizacji uczestniczących w procesie. Dane dotyczące udziału budynków powstałych przed 1988 r. nie zostały udostępnione przez Starostwo Powiatowe ani w trakcie śródkresowej ani końcowej oceny stopnia realizacji GPR.

W trakcie procesu rewitalizacji poprawie uległ stan dróg w obszarze rewitalizacji. Przebudowano i zmodernizowano nawierzchnię przy ulicy Piskiej i Witosa, wymieniono chodnik przy ulicy Piskiej oraz wykonano prace przy ulicy Mieszka I. Poprawie uległ stan nawierzchni dróg oraz ich otoczenie, zmieniła się organizacja ruchu (powstało rondo). Dzięki temu zauważalnie zmieniło się bezpieczeństwo kierowców oraz pieszych (E2).

W trakcie realizacji GPR poprawie uległo otoczenie zabudowań mieszkalnych w obszarze rewitalizacji. W mieście przeprowadzono prace melioracyjne, które obejmowały także obszar rewitalizacji. Pojawiły się nowe nasadzenia zrealizowane przez Urząd Miejski (drzewa wzdłuż ulicy Jagiełły) oraz mieszkańców. Np. krzewami obsadzono teren przy niektórych altanach śmietnikowych, co częściowo chroni przed składowaniem odpadów poza odpowiednimi pojemnikami. W latach 2017-2022 mieszkańcy uprzętnęli niektóre komórki i składy różnorodnych materiałów i przedmiotów, znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie budynków mieszkalnych. Dzięki temu poprawie uległa estetyka terenu.

Ważne znaczenie dla sfery technicznej miało opracowanie koncepcji zagospodarowania terenu. Pierwsza dotyczyła przestrzeni między ulicami Konstytucji 3 maja, Kanałowej i Jagiełły, druga między ulicą Jagiełły i Staszica. Obie koncepcje nadają funkcje poszczególnym częściom terenu, np. wskazują umiejscowienie placu zabaw, altan śmietnikowych. W efekcie opracowania koncepcji została uregulowana kwestia rozmieszczenia garaży wolnostojących oraz murowanych. Problem chaosu przestrzennego wynikającego z przypadkowego umiejscowienia niektórych garaży został zdiagnozowany w 2017 r. Druga z koncepcji została opracowana na podstawie potrzeb i oczekiwań mieszkańców, zgromadzonych w trakcie przedsięwzięć partycypacyjnych. W trakcie wywiadów z mieszkańcami, zrealizowanych na potrzeby niniejszego opracowania, ustalono, że wiedzą oni o opracowaniu koncepcji zagospodarowania ich otoczenia mieszkalnego, traktują dokumenty jak projekty i spodziewają się (oczekują) ich realizacji (E2, M1-5). Z

jednej strony świadczy to o docenieniu znaczenia koncepcji przez mieszkańców, poparciu dla ich realizacji, ale także postrzeganiu ich jako obietnicy przyszłych zmian.

Tabela 9. Zjawiska kryzysowe w obszarze rewitalizacji w sferze technicznej w latach 2016-2019

Kryterium	Wskaźnik (na 100 mieszkańców)	2016 r.		2019 r.	
		Średnia wartość w gminie	Wartość w obszarze rewitalizacji	Średnia wartość w gminie	Wartość w obszarze rewitalizacji
Niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego	Udział budynków mieszkalnych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych na danym obszarze	17,36%	91,92%	17,36%	91,92%
	Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1988r w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych na danym obszarze	54,80%	93,94%	Brak danych	Brak danych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i GPR.

Podsumowanie

Cele GPR dla gminy Słubice dotyczyły przeciwdziałania niekorzystnym zjawiskom zdiagnozowanym w 2017 r. w obszarze rewitalizacji w sferze społecznej, gospodarczej i infrastrukturalnej. Obecnie dostrzegalne są pozytywne zmiany, które zaszły w obszarze w ciągu ostatnich sześciu lat. Dzięki temu, na podstawie danych statystycznych i opinii ekspertów oraz mieszkańców, uznać można, że cele Programu, przynajmniej częściowo, zostały zrealizowane.

- ⇒ W SFERZE SPOŁECZNEJ poprawie uległy przejawy zdecydowanej większości zjawisk kryzysowych. Zmniejszeniu uległa szczególnie skala ubóstwa oraz bezrobocia. Mimo tego w dalszym ciągu na ogół nasilenie niekorzystnych stanów w obszarze rewitalizacji jest większe niż w innych częściach gminy. Szczególną uwagę należy zwrócić na skutki i potrzeby mieszkańców wynikające ze starzenia się społeczności Słubic oraz znaczący wzrost przestępczości. Zarówno pozytywne jak i negatywne przemiany w sferze społecznej odzwierciedlają ogólne tendencje zachodzące w gminie Słubice w ciągu ostatnich dwóch lat.
- ⇒ W SFERZE GOSPODARCZEJ doszło do zmiany struktury zatrudnienia odbiegającej od założeń programu. W obszarze rewitalizacji obniżyła się liczba przedsiębiorstw prywatnych, ale jednocześnie spadło bezrobocie. Oznacza to, że mieszkańcy rezygnują z prowadzenia działalności gospodarczej na rzecz zatrudnienia na umowę o pracę. Zmiana jest zgodna z tendencjami odnotowanymi w całej gminie. Natomiast zgodnie z intencjami autorów Programu, w obszarze rewitalizacji poprawił się dostęp do usług różnego rodzaju.
- ⇒ W SFERZE INFRASTRUKTURALNEJ zaobserwować można poprawę stanu zasobu mieszkalnego (termomodernizacja), poprawę standardu otoczenia mieszkalnego oraz infrastruktury drogowej. Pozytywne zmiany dotyczące standardu budynków

mieszkalnych oraz ich otoczenia są w znacznej mierze zasługą mieszkańców. Częściowo wynika to z przepisów prawa. Zaangażowanie Urzędu Miejskiego w tym zakresie polega przede wszystkim na stwarzaniu warunków dla działalności mieszkańców (np. dzierżawa terenu gminy na cele rekreacyjne, koncepcje zagospodarowania przestrzeni) oraz reagowaniu na potrzeby mieszkańców w odpowiednim zakresie (np. utwardzanie przejazdów).

- ⇒ Zainteresowanie władz gminy Słubice obszarem rewitalizacji zbiegło się ze wzrostem zaangażowania mieszkańców w kształtowanie własnego otoczenia mieszkalnego. Przejawia się ono między innymi w jego porządkowaniu (usuwanie zbędnych komórek i składowiska), nasadzeniu roślin oraz włączeniu się mieszkańców w działania na rzecz realizacji potrzeb przez Urząd (liczny udział w działaniach partycypacyjnych w 2022 r.). Jest to jeden z przejawów aktywizacji mieszkańców oraz wzrostu kapitału społecznego. Wymienione cechy społeczności obszaru rewitalizacji są warunkiem jej samodzielności w zaspokajaniu potrzeb i rozwiązywaniu problemów.

WNIOSKI

Celem Raportu z ewaluacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Słubice na lata 2017-2023 było ustalenie stopnia i zakresu realizacji dokumentu. Najważniejsze ustalenia odnosiły się do celów Programu, ale także przebiegu procesu i zasad, według których był prowadzony. Podstawą źródłową przeprowadzonych analiz były zarówno dane ilościowe jak i jakościowe. Dzięki temu w ewaluacji Programu wzięli udział interesariusze rewitalizacji. Poniżej znajduje się zestawienie najważniejszych wniosków na temat stopnia realizacji założeń GPR:

- ⇒ W latach 2017-2022 w obszarze rewitalizacji zaszły pozytywne zmiany. Znacząco obniżyła się skala zjawisk kryzysowych, znacząco poprawiła się wartość większości ich wskaźników, przede wszystkim w sferze społecznej. Poprawie uległ standard budynków mieszkalnych i ich otoczenia.
- ⇒ Zmiany te towarzyszyły znaczącemu ogólnemu spadkowi skali zjawisk kryzysowych w całej gminie, szczególnie związanych z bezrobociem oraz ubóstwem. Warto podkreślić, że dane statystyczne wskazują na zachodzenie pozytywnych zmian w serze społecznej w całej gminie
- ⇒ Do zjawisk, które są ważnym wyzwaniem polityki społecznej gminy Słubice należą przede wszystkim niekorzystne zmiany demograficzne oraz wzrost przestępczości. Starzenie się społeczeństwa jest trendem ogólnopolskim. Nie należy się spodziewać, w ciągu najbliższego czasu zostanie on odwrócony. Z tego powodu działaniami wspierającymi należy obejmować szczególnie seniorów. Wzrost skali przestępczości sugerowały dane poddane analizie w trakcie 2020 r. w trakcie śródkresowej oceny realizacji GPR. Dane zgromadzone w 2023 r. potwierdzają niepokojący trend. Przeciwdziałanie przestępczości jest wyzwaniem, które wymaga pogłębionej diagnozy i współpracy różnych instytucji.
- ⇒ Program realizowany był względnie zgodnie z harmonogramem. Przeprowadzono zdecydowaną większość przedsięwzięć podstawowych i wszystkie uzupełniające. Niektóre z działań niezrealizowanych są ważne zarówno z perspektywy potrzeb mieszkańców jak i problemów występujących w obszarze rewitalizacji.
- ⇒ Działania przeprowadzone w ramach GPR można uznać za nieco rozproszone z uwagi na to, że nierzadko dotyczyły całej gminy (przedsięwzięcia infrastrukturalne) lub miały charakter incydentalny (niektóre przedsięwzięcia w sferze społecznej).
- ⇒ W trakcie rewitalizacji dążono do włączenia interesariuszy do w proces podejmowania decyzji i prowadzenia działań. Miało to miejsce podczas realizacji przedsięwzięć przez reprezentujące mieszkańców organizacje społeczne, opracowania koncepcji zagospodarowania terenu, termomodernizacji budynków mieszkalnych.
- ⇒ Oddziaływanie na potrzeby mieszkańców gminy Słubice oraz na problemy w niej występujące powinno przebiegać w sposób zaplanowany, z wykorzystaniem jej potencjałów. Na wskazane w ewaluacji potrzeby i problemy może odpowiadać

zarówno gminny program rewitalizacji jak i inny obligatoryjny dokument strategiczny (np. strategia rozwoju gminy, program rozwiązywania problemów społecznych).

W podsumowaniu, na podstawie przeprowadzonych analiz należy stwierdzić, że w latach 2017-2022 w obszarze rewitalizacji gminy Słubice zaszła pozytywna zmiana, która polegała na obniżeniu skali zjawisk kryzysowych oraz poprawie standardu budynków mieszkalnych oraz ich otoczenia.

ANEKS

Tabela 10. Realizacja przedsięwzięć podstawowych

Przedsięwzięcie	Źródło danych	Termin realizacji	Opis
1. Profilaktyka prozdrowotna, aktywizacja i integracja osób uzależnionych, w tym wsparcie psychologiczne dla członków rodzin osób uzależnionych od alkoholu z obszaru rewitalizacji	BS	2018-2023 r.	<p>W 2018 r. zatrudniono dwóch instruktorów terapii uzależnień, którzy udzielali poradnictwa oraz motywowali do podjęcia lub kontynuowania leczenia odwykowego mieszkańców gminy, w tym z tych terenu rewitalizacji. Powyższe działanie służy rozwiązywaniu problemów społecznych w procesie wychodzenia z uzależnienia oraz objęciu wsparciem członków rodzin osób uzależnionych.</p> <p>Miało także miejsce udzielanie wsparcia dzieciom z rodzin dotkniętych uzależnieniem w placówkach wsparcia dziennego.</p> <p>Z poradnictwa specjalistycznego skorzystało w 2019 roku ponad 190 mieszkańców gminy, w tym z obszaru rewitalizacji. 6 osób zostało zmotywowanych do podjęcia leczenia odwykowego w trybie stacjonarnym. W zajęciach oferowanych w ramach placówki wsparcia dziennego (pomoc w odrabianiu lekcji, niwelowanie braków edukacyjnych, treningi umiejętności społecznych) uczestniczyło 30 dzieci, w tym 12 z obszaru rewitalizacji.</p> <p>Zatrudnienie terapeuty uzależnień było kontynuowane w latach 2020-2022.</p> <p>Realizacja zadania przynosi oczekiwane skutki.</p>
2. Opracowanie i realizacja działań kulturalnych budujących nowy wizerunek obszaru rewitalizacji, jako miejsca otwartego dla nowych mieszkańców i zrywającego z niechlubną tradycją „Małej Moskwy”.	BS	2018-2020 r.	<p>Organizacja warsztatów podwórkowych na terenie rewitalizacji w lipcu 2019 r. w celu zachęcenie młodych ludzi do planowania własnej wspólnej przestrzeni a także w celu zwiększenia integracji dzieci z różnych środowisk i placówek edukacyjnych.</p> <p>Trzy grupy dzieci oraz jedna składająca się z osób dorosłych będących podopiecznymi środowiskowego Domu Samopomocy w Słubicach w dniu 26 lipca 2019 podczas zorganizowanych warsztatów podwórkowych przygotowali projekty aranżacji przestrzeni podwórka znajdującego się w obszarze rewitalizacji, które zostały ujęte w koncepcji zagospodarowania przestrzeni podwórka.</p> <p>Realizacja zadania przynosi oczekiwane skutki.</p> <p>W 2020 r. zadanie było realizowane w ramach inicjatywy lokalnej pn. <i>Muzyka łączy i buduje</i>.</p> <p>Opisane powyżej działania realizują założenia przedsięwzięć nr 2, 9 i 12.</p>
3. Działania edukacyjne dla uczniów, w tym mieszkańców obszaru rewitalizacji, w zakresie promocji wolontariatu - utworzenie centrum	BS	2019-2021 r.	<p>Zachęcanie do realizacji inicjatyw lokalnych angażujących mieszkańców obszaru. Uczestnictwo w spotkaniach kadry zarządzającej placówkami oświatowymi w celu zainicjowania działań wolontarystycznych.</p> <p>Ujęcie idei wolontariatu w ofertach autorskich kół zainteresowań dla dzieci i młodzieży z gminy Słubice.</p> <p>Realizacja zadania przynosi oczekiwane skutki.</p> <p>W latach 2020-2021 działanie nie było realizowane ze względu na ograniczenia spowodowane COVID19.</p>

wolontariatu na terenie placówki edukacyjnej.			W 2022 r. promocja wolontariatu miała miejsce w Placówce Wsparcia Dziennego.
4. Odbudowa naturalnych więzi społecznych poprzez organizację zajęć dla rodziców z zakresu pedagogiki zabawy oraz warsztatów umiejętności rodzicielskich.	BS	2017-2021 r.	<p>Organizacja szkolenia dla rodziców na temat umiejętności wychowawczych w celu poprawy integracji społecznej poprzez wzrost kompetencji wychowawczych, społecznych osób z terenu rewitalizacji.</p> <p>Zorganizowanie Soboty dla rodziców (Uniwersytetu dla Rodziców) oraz spotkań dla rodziców i nauczycieli w trzech placówkach edukacyjnych z zakresu prawnych, psychologicznych i społecznych zagrożeń związanych z używaniem substancji psychoaktywnych. Trzydziestu uczestników poszerzyło wiedzę i umiejętności z zakresu wychowania i opieki nad dziećmi.</p> <p>W 2020 r. przeprowadzono warsztaty umiejętności wychowawczych dla rodziców dzieci z terenu rewitalizacji na temat właściwego reagowania w związku z zagrożeniem wystąpienia negatywnych zjawisk społecznych.</p> <p>W 2021 r. zrealizowano warsztaty umiejętności rodzicielskich oraz indywidualne konsultacje dla rodziców dzieci przejawiających trudności wychowawcze zrealizowane. Warsztaty przeprowadziła organizacja pozarządowa. Realizacja zadania przynosi oczekiwane skutki.</p> <p>W 2022 r. odbyły się warsztaty umiejętności rodzicielskich oraz indywidualne konsultacje dla rodziców dzieci przejawiających trudności wychowawcze zrealizowane przez organizację pozarządową oraz na terenie Placówki Wsparcia Dziennego.</p>
5. Szkolenia dla pracowników socjalnych w zakresie aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem oraz metod pracy z osobami w kryzysie.	BS	2018-2020 r.	<p>Organizacja szkolenia służącego udoskonalaniu warsztatu pracy pracowników socjalnych oraz członków interdyscyplinarnego zespołu ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie a dzięki temu nabywanie umiejętności przydatnych w codziennej pracy w celu podwyższenia efektywności pracy socjalnej.</p> <p>Zorganizowanie szkoleń z zakresu zastosowania nowych metod pracy z tzw. „trudnym klientem” oraz zwiększenia skuteczności poprzez podejmowanie interdyscyplinarnych działań w celu zwiększania skuteczności interwencji i działań pomocowych.</p> <p>32 uczestników szkoleń poszerzyło swoją wiedzę i umiejętności z zakresu skutecznych form interwencji kryzysowej i pomocy społecznej.</p> <p>W 2020 r. zorganizowano szkolenia dla pracowników socjalnych na temat aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem oraz metod pracy z osobami w kryzysie.</p> <p>Realizacja zadania przynosi oczekiwane skutki.</p>
6. Promowanie oraz wspólna realizacja inicjatyw lokalnych na obszarze rewitalizacji przez JST oraz mieszkańców terenu.	BS	2018-2023 r.	<p>Zrealizowanie inicjatywy lokalnej z zakresu kultury, sztuki i ochrony dziedzictwa narodowego oraz turystyki i krajoznawstwa.</p> <p>Zaangażowanie całej społeczności w realizację dwóch inicjatyw lokalnych angażujące w działania osoby, które poszerzyły zainteresowania. Liczba uczestników: około 170 osób.</p> <p>W 2020 r. zrealizowano inicjatywę lokalną w celu odbudowy więzi społecznych i aktywizacji mieszkańców poprzez działalność społeczną, sportową i rekreacyjną.</p> <p>W 2021 r. inicjatywę lokalną zrealizowaną w gminie objęto także mieszkańców obszaru rewitalizacji.</p> <p>Realizacja zadania przynosi oczekiwane skutki.</p>
7. Opracowanie i wdrożenie	BS	2018-2021 r.	Zbieranie danych w celu sporządzenia diagnozy stanu problemów społecznych, by planować skuteczne działania w

<p>Programu Aktywności Lokalnej, (w tym m.in. wdrożenie do realizacji działań animacyjnych zwiększających poziom aktywności i integracji społecznej).</p>			<p>Programie Aktywności Lokalnej. Zbieranie i aktualizacja danych w celu zwiększenia skuteczności podejmowanej pracy socjalnej wśród mieszkańców obszaru. W 2020 r. zaktualizowano diagnozę problemów społecznych na potrzeby PAL. W 2021 r. miały miejsce działania skierowane do dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji. Były to warsztaty i zajęcia animacyjne. Realizacja zadania przynosi oczekiwane skutki.</p>
<p>8. Utworzenie i prowadzenie przez podmiot ekonomii społecznej Dziennego Domu „Senior +” na terenie rewitalizacji.</p>	BS	2018-2021 r.	<p>Działanie nie będzie realizowane z uwagi na zmianę zagospodarowania planowanych pomieszczeń a także z powodu utworzenia dziennego domu przez powiat słubicki co uniemożliwia staranie się o środki z rządowego programu, co było w planach. Realizacja zadania przynosi oczekiwane skutki.</p>
<p>9. Działania edukacyjne zwiększające społeczne kompetencje mieszkańców obszaru zdegradowanego, w tym poziom wiedzy w zakresie konieczności dbałości o otoczenie zasobów mieszkaniowych.</p>	BS	2018-2022 r.	<p>Kompleksowa kampania ekologiczna zrealizowana w 2018 r. na terenie całego miasta, również w obszarze rewitalizacji. Realizacja działania dała pożądane rezultaty w postaci zwiększenia świadomości mieszkańców Słubic w zakresie dbałości o środowisko. Organizacja warsztatów podwórkowych w 2019 r. na terenie rewitalizacji w lipcu 2019 r. w celu zachęcenie młodych ludzi do planowania własnej wspólnej przestrzeni a także w celu zwiększenia integracji dzieci z różnych środowisk i placówek edukacyjnych. Trzy grupy dzieci oraz jedna składająca się z osób dorosłych będących podopiecznymi Środowiskowego Domu Samopomocy w Słubicach podczas zorganizowanych warsztatów podwórkowych przygotowały projekty aranżacji przestrzeni podwórka znajdującego się w obszarze rewitalizacji, które zostały ujęte w koncepcji zagospodarowania przestrzeni podwórka w tym celu przeprowadzono szereg zadań służących zwiększeniu integracji a co za tym idzie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców. Realizacja zadania przynosi oczekiwane skutki. W 2021 r. zrealizowano inicjatywę lokalną skierowaną do mieszkańców obszaru rewitalizacji ukierunkowaną na odbudowę więzi społecznych wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Opisane powyżej działania realizują założenia przedsięwzięć nr 2, 9 i 12.</p>
<p>10. Tworzenie i realizacja atrakcyjnych ofert rekreacyjnych i kulturalnych dla mieszkańców w sposób kompleksowy łączące lokalne zasoby podmiotów użyteczności publicznej, komercyjnych oraz społecznych.</p>	BS	2018-2019 r.	<p>W 2018 r. rozszerzenie oferty SMOK, w zakresie organizacji atrakcyjnego Dnia Dziecka skierowanego do ogółu mieszkańców gminy, w tym z obszaru rewitalizowanego. Ponadto w celu zwiększenia dostępu do oferty rekreacyjnej z wykorzystaniem dostępnych zasobów rozszerzono ofertę działań rekreacyjno-sportowych dla mieszkańców gminy (w tym mieszkańców obszaru). Dzięki podjętym działaniom zwiększa się poziom integracji społecznej oraz wzrasta poziom aktywizacji a osoby zagrożone wykluczeniem zwiększają swój poziom uczestnictwa w życiu społecznym. W 2019 r. udostępnienie basenu dzieciom i młodzieży z całej gminy w tym z obszaru rewitalizacji podczas Akcji lato oraz udostępnienie bezpłatne lodowiska podczas Akcji Zima Zapewnienie bezpiecznego wypoczynku letniego oraz zimowego dzieciom z całej gminy w tym z obszaru</p>

			rewitalizacji. W 2020 r. kontynuowano <i>Akcję zima</i> i <i>Akcję lato</i> . Realizacja zadania przynosi oczekiwane skutki.
11.	Zagospodarowanie pomieszczeń na Dzienny Dom Seniora w budynku realizowanym w ramach Programu Mieszkanie Plus	WI / WID	2021-2023 r. Przedsięwzięcie zaplanowane do realizacji według GPR na lata 2021-2023.
12.	Promocja przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy.	BS	2018-2020 r. Organizacja warsztatów podwórkowych w 2019 r. na terenie rewitalizacji w lipcu 2019 r. w celu zachęcenie młodych ludzi do planowania własnej wspólnej przestrzeni a także w celu zwiększenia integracji dzieci z różnych środowisk i placówek edukacyjnych. Trzy grupy dzieci oraz jedna składająca się z osób dorosłych będących podopiecznymi Środowiskowego Domu Samopomocy w Słubicach podczas zorganizowanych warsztatów podwórkowych przygotowały projekty aranżacji przestrzeni podwórka znajdującego się w obszarze rewitalizacji, które zostały ujęte w koncepcji zagospodarowania przestrzeni podwórka w tym celu przeprowadzono szereg zadań służących zwiększeniu integracji a co za tym idzie wzrost poczucia bezpieczeństwa. Realizacja zadania przynosi oczekiwane skutki. W 2020 r. w związku z COVID19 wystąpiły ograniczenia w realizacji przedsięwzięcia związane z pandemią. Opisane powyżej działania realizują założenia przedsięwzięć nr 2, 9 i 12.
13.	Zagospodarowanie pomieszczeń znajdujących się na parterze budynku na os. Świerkowym na działalność gospodarczą w zakresie usług i handlu.	WGN	2018-2021 r. W roku 2018 rozpoczęto adaptację dwóch pomieszczeń zlokalizowanych w parterze budynku przy Osiedlu Świerkowym na cele gospodarcze. Realizacja przedsięwzięcia przynosi oczekiwane rezultaty. Dzięki nowym lokalom gospodarczym poprawia się jakość przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji oraz dostępność usług komercyjnych dla mieszkańców obszaru. Zagospodarowanie pomieszczeń na działalność gospodarczą powoduje również zwiększenie ilości miejsc pracy w obszarze. Przedsięwzięcie ma pozytywny wpływ na atrakcyjność lokalizacji. W roku 2019 zakończono adaptację pomieszczenia zlokalizowanego w parterze budynku przy Osiedlu Świerkowym na cele gospodarcze (lokal 7G – pow. 50m2). W 2021 r. przy Os. Świerkowym 7E zaadaptowano lokal na działalność gospodarczą związaną z ubezpieczeniami. Realizacja przedsięwzięcia przynosi oczekiwane rezultaty. Dzięki nowym lokalom gospodarczym poprawia się jakość przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji oraz dostępność usług komercyjnych dla mieszkańców obszaru. Zagospodarowanie pomieszczeń na działalność gospodarczą powoduje również zwiększenie ilości miejsc pracy w obszarze. Przedsięwzięcie ma pozytywny wpływ na atrakcyjność lokalizacji. W wyniku tego działania poprawie uległa również estetyka budynków zlokalizowanych w obszarze rewitalizacji.
14.	Rewitalizacja ulicy Konstytucji 3 Maja i okolic – zagospodarowanie przestrzeni i	WI / WID	2019-2023 r. W 2022 r. podpisano umowę na wykonanie dokumentacji projektowej dotyczącej rewitalizacji kwartału pomiędzy ul. Konstytucji 3 Maja ul. Jagiełły i ul. Kanałowej. W ramach umowy w 2022 r. wykonano koncepcję – etap I umowy. Pozostała część umowy została przeznaczona do realizacji w 2023 r.

poprawa infrastruktury.

15. Rewitalizacja przestrzeni w obszarze rewitalizacji poprzez zagospodarowanie i ujednoczenie terenów wokół budynków.	WI / WID	2019-2022 r.	W roku 2019 w ramach przedsięwzięcia zmodernizowano podwórkę przy ul. Staszica i Jagiełły. W ramach zadania wykonano utwardzenia dojazdów do budynków mieszkalnych wielorodzinnych z płyt „jumbo”. Posadowione zostały 2 wiaty śmietnikowe na terenie pomiędzy ul. Konstytucji 3 Maja, Jagiełły i Kanałową. W 2020 r. na terenie pomiędzy ul. Konstytucji 3 Maja, Jagiełły i Kanałową posadowiono kolejną wiatę oraz nasadzono zielen. Przedsięwzięcie zrealizowała W 2022 r. wykonano dojazd do budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Staszica 14-15. Dzięki realizacji zadania poprawie uległ dojazd do wiaty śmietnikowej znajdującej się przy budynku oraz dzięki zastosowaniu odpowiednich materiałów poprawie uległo odprowadzenie wód opadowych w tego terenu.
16. Inwestycje drogowe w obszarze rewitalizacji (w tym oświetlenie) – ul. Piska, ul. Konstytucji 3 Maja, ul. Kanałowa, ul. Witosa, Mieszka I.	WI / WID	2018-2023 r.	W 2018 r.: <ul style="list-style-type: none">• Przebudowa nawierzchni ul. Witosa i Piska• Modernizacja chodnika ul. Piska Powyższe działania zostały zrealizowane ze środków pozaprogramowych. Nakłady finansowe zaplanowane w ramach GPR na realizację przedsięwzięcia, przeznaczone są do wydatkowania na lata kolejne. Przebudowa nawierzchni wskazanych ulic oraz modernizacja chodnika przy ul. Piskiej, zrealizowane w roku 2018, w znaczący sposób przyczyniły się do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru objętego rewitalizacją. Działania zwiększyły poziom bezpieczeństwa mieszkańców oraz ułatwiły korzystanie z infrastruktury pieszo-jezdnej. W 2019 r. przebudowa chodnika ul. Piskiej w Słubicach. Ww. działanie zostało zrealizowane ze środków budżetu gminy Słubice. Inwestycja stanowiła kontynuację zadania z roku 2018. Zadanie obejmowało przebudowę ok. 700 m ² powierzchni chodnika. Przebudowa chodnika zwiększyła poziom bezpieczeństwa oraz poprawiła jakość infrastruktury pieszej na obszarze rewitalizacji. W 2020 rozpoczęto przebudowę ul. Mieszka I. Z uwagi na COVID19 realizacja inwestycji wydłużyła się. Inwestycję zakończono w 2020 r. Obejmowała ona kompleksową przebudowę całego odcinka drogi wraz z kanalizacją deszczową i oświetleniem terenu. Wykonano przebudowę skrzyżowania dróg gminnych na skrzyżowanie typu rondo. Doświetlone zostały przejścia dla pieszych na odcinku drogi oraz w obrębie skrzyżowania. W wyniku realizacji zadania nastąpił wzrost poziomu bezpieczeństwa ruchu drogowego i pieszego na obszarze rewitalizacji.
17. Opracowanie zasad udostępniania gruntów gminnych pod zabudowę garażową.	WGN	2021-2023 r.	Przedsięwzięcie zaplanowane do realizacji według GPR na lata 2021-2023.
18. Opracowanie modelowej strategii zarządzania odpadami	WI / WKO	2018-2019 r.	W 2019 r. rozpoczęto prace nad zagospodarowaniem terenu podwórka wraz z nowym umiejscowieniem altan na odpady komunalne – zadanie w trakcie realizacji możliwe efekty dopiero po wykonaniu zagospodarowania podwórka w chwili obecnej trwają prace projektowe. Dlatego też opracowanie modelowej strategii zarządzania

19. Przeprowadzenie prac melioracyjnych w celu obniżenia poziomu wód gruntowych i zmniejszenia degradacji budynków przez wilgoć – naprawa, utrzymanie i pogłębienie rowów melioracyjnych.	WI / WKO	2018-2023 r.	<p>odpadami przełożono na dalszy okres.</p> <p>W 2022 r. rozpoczęto prace nad zagospodarowaniem terenu podwórka wraz z nowym umiejscowieniem altan na odpady komunalne.</p> <hr/> <p>W roku 2018 przeprowadzono kompleksowe prace melioracyjne w obszarze rewitalizacji. Realizacja zadania polegającego przede wszystkim na udrożnieniu rowów melioracyjnych w znaczny sposób wpłynęła na polepszenie gospodarki wodami opadowymi w obszarze rewitalizacji. Działanie zmniejszyło zagrożenie zawilgocenia budynków, zalań i podtopień piwnic co przyczyniło się do poprawy jakości życia na obszarze rewitalizacji.</p> <p>W 2019 r. przeprowadzenie prac melioracyjnych, na odcinku ul. Kanałowa-Staszica-Piska Obniżenie poziomu wód gruntowych uporządkowanie cieków poprzez wykoszenie porostów, odmulenie dna rowu i zebranie namułów. Skutkiem jest swobodny i niezaburzony spływ wody opadowej a jednocześnie przyczynia się to pośrednio do obniżenia stanu wody gruntowej.</p> <p>Kontynuacja w 2020 r. W 2021 r. rozpoczęto prace nad zagospodarowaniem terenu podwórka wraz z nowym umiejscowieniem altan na odpady komunalne.</p>
20. Termomodernizacja budynków mieszkalnych na obszarze rewitalizacji z uwzględnieniem ich historycznej wartości – do realizacji przez wspólnoty mieszkaniowe.	WGN	2018-2023 r.	<p>W ramach przedsięwzięcia nr 20 w latach 2018-2021 przeprowadzona została termomodernizacja budynków mieszkalnych na obszarze rewitalizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budynek przy ul. Władysława Jagiełły 14, - budynek przy ul. Konstytucji 3 Maja 66, - budynek przy ul. Konstytucji 3 Maja 73, - budynek przy ul. Konstytucji 3 Maja 74, - budynek przy ul. Kanałowej 3, - budynek przy ul. Kanałowej 4, - budynek przy ul. Kanałowej 5, - budynek przy ul. Kanałowej 6, - budynek przy ul. Kanałowej 7. <p>Realizacja przedsięwzięcia jak dotąd przynosi oczekiwane rezultaty. W wyniku prowadzonych działań mieszkańcy zyskali estetyczne budynki mieszkalne o wysokim komforcie termicznym, co przyczyniło się do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Przewiduje się, że działanie wpłynie także pozytywnie na sytuację finansową mieszkańców z uwagi na zmniejszenie rachunków za zużycie energii i gazu. W wyniku inwestycji dokonują się zmiany w funkcjonalności przestrzeni poprzez wprowadzanie ujednoliconej i stonowanej kolorystyki budynków. Przewiduje się, że poprawa wizerunku obszaru rewitalizacji pozytywnie wpłynie również na jego rozwój gospodarczy.</p>

Tabela 11. Realizacja przedsięwzięć uzupełniających w latach 2017-2022

Przedsięwzięcie	Liczba działań	źródło danych	Termin realizacji	Opis
1. Poprawa jakości sąsiedztwa poprzez działania animacyjne, odtwarzanie i wzmacnianie więzi społecznych; inicjowanie sąsiedzkich przedsięwzięć wspólnych.	4	BS	2018-2020 r.	<p>W 2018 r. rozszerzenie oferty skierowanej do ogółu mieszkańców gminy w tym z obszaru rewitalizacji o zadania realizowane przez organizacje pozarządowe z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym (koszt 10 000,00 zł).</p> <p>Dzięki podjętym działaniom zwiększa się poziom integracji społecznej oraz wzrasta poziom aktywizacji a osoby zagrożone wykluczeniem zwiększają swój poziom uczestnictwa w życiu społecznym.</p> <p>W 2019 r. organizacja warsztatów podwórkowych na terenie rewitalizacji w lipcu 2019 r. w celu zachęcenie młodych ludzi do planowania własnej wspólnej przestrzeni a także w celu zwiększenia integracji dzieci z różnych środowisk i placówek edukacyjnych.</p> <p>W 2020 r. zrealizowano inicjatywę lokalną mającą na celu poprawę jakości sąsiedztwa poprzez działania animacyjne, odtwarzanie i wzmacnianie więzi społecznych pn. „Spotkania przy trzepaku”.</p> <p>Realizacja zadania przynosi oczekiwane skutki.</p> <p>W 2022 r. w obszarze rewitalizacji przeprowadzono działania animacyjne skierowane do dzieci.</p>
2. Realizacja przedsięwzięć promocyjnych o tych samych celach, należycie wplecionych w inne działania rewitalizacyjne i zharmonizowane z nimi.	1	BS	2018-2020 r.	<p>W 2020 r. zrealizowano inicjatywę lokalną ukierunkowaną na odbudowę więzi społecznych i aktywizację mieszkańców w zakresie działalności społecznej, sportowej i rekreacyjnej.</p>
3. Przedsięwzięcia w zakresie dbałości o środowisko	1	WI / WKO	2018-2019 r.	<p>W 2018 r. przeprowadzenie ewidencji drzewostanu przez pracowników WI.</p> <p>Wykonane zadanie było niezbędne w celu wzrostu bezpieczeństwa mieszkańców na obszarze rewitalizacji. Usunięcie stwarzającego zagrożenie drzewostanu wpłynęło na poprawę jakości życia okolicznych mieszkańców.</p>
4. Tworzenie koncepcji zagospodarowania terenu np. z zastosowaniem konsultacji społecznych.	1	WGN	2018-2023 r.	<p>W 2019 r. opracowano koncepcję zagospodarowania przestrzennego terenu pomiędzy ulicami Kanałową i Władysława Jagiełły, w oparciu o potrzeby mieszkańców, przy uwzględnieniu realizowanego na tym obszarze placu zabaw wraz z lokalizacją wiat śmietnikowych na ww. obszarze opracowania.</p> <p>Przewiduje się, że realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społeczności lokalnej i poprawy jakości życia w obszarze objętym opracowaniem. Ponadto działanie pozytywnie wpłynie na poprawę standardu otoczenia mieszkalnego.</p> <p>W 2022 r. została opracowana koncepcja zagospodarowania terenu pomiędzy ulicami Konstytucji 3 Maja, Staszica i Jagiełły. Koncepcję sporządzono w oparciu o potrzeby mieszkańców ujęte w sprawozdaniu z działań partycypacyjnych.</p>
5. Uporządkowanie spraw związanych z wyprowadzaniem psów.	2	WI / WKO	2018 r.	<p>W 2018 r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie regularnej kampanii edukacyjnej w zakresie sprzątnięcia po psach - rozwieszanie w obszarze rewitalizacji torebek na psie odchody.

6. Zastosowanie instrumentów wsparcia zatrudnienia podczas procesu rewitalizacji poprzez podjęcie współpracy pomiędzy instytucjami pomocy społecznej oraz Powiatowym Urzędem Pracy, włączając zwiększenie aktywności Klubu Integracji Społecznej.	2	BS	2018-2023 r.	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie kontroli właścicieli w zakresie sprzątnięcia po swoich czworonogów. <p>Realizacja przedsięwzięcia była celowa i dała rezultaty w postaci zwiększenia świadomości społecznej, poprawy estetyki otoczenia oraz poprawy jakości życia na obszarze objętym rewitalizacją.</p> <p>Organizacja w 2019 r. wspólnych spotkań mających na celu wypracowanie metod pracy z osobami długotrwale bezrobotnymi. Zawieranie kontraktów socjalnych.</p> <p>Zawarcie dwóch kontraktów socjalnych. Zorganizowanie wspólnego spotkania mającego na celu wypracowanie metod pracy z osobami długotrwale bezrobotnymi- dwie osoby podjęły prace społecznie użyteczne.</p> <p>Realizacja zadania przynosi oczekiwane skutki.</p>
---	---	----	--------------	---

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 12. Zjawiska kryzysowe w sferze społecznej w latach 2016-2019

Wskaźnik (na 100 mieszkańców)	Rok	Źródło	Średnia wartość w gminie	Wartości wskaźników dla poszczególnych obszarów															
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Kryterium: Poziom ubóstwa																			
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej (źródło: OPS)	2016	liczba	938	10	58	101	32	34	66	60	116	31	64	94	114	6	117	12	23
		wartość wskaźnika	4,71	0,71	4,53	8,43	2,39	2,61	6,44	5,49	8,35	3,23	4,61	8,09	6,92	0,37	7,62	2,47	2,13
	2019	liczba	848	54	55	84	33	27	52	49	82	32	66	55	115	29	78	23	14
		wartość wskaźnika	4,15	3,24	4,37	7,30	2,60	2,13	5,53	4,92	6,17	3,10	5,09	4,14	7,80	1,61	4,34	4,55	1,06
	2022	liczba	251	11	9	22	17	20	14	20	27	15	10	23	33	11	12	4	3
		wartość wskaźnika	1,97	0,70	0,78	2,13	1,51	1,69	1,62	2,21	2,18	1,52	0,82	1,80	2,29	0,59	0,72	0,76	0,21
Liczba rodzin korzystających ze wsparcia OPS (źródło: OPS)	2016	liczba	491	6	30	57	25	21	34	25	55	17	43	43	56	3	51	7	18
		wartość wskaźnika	2,46	0,42	2,34	4,76	1,86	1,61	3,32	2,29	3,96	1,77	3,1	3,7	3,4	0,18	3,32	1,44	1,67
	2019	liczba	496	35	40	51	19	15	32	29	57	17	34	24	54	19	47	12	11
		wartość wskaźnika	2,43	2,10	3,17	4,43	1,49	1,18	3,40	2,91	4,29	1,65	2,62	1,80	3,66	1,05	2,62	2,37	0,83
	2022	liczba	75	1	2	5	5	7	5	5	7	5	1	6	9	9	7	1	0
		wartość wskaźnika	0,38	0,06	0,17	0,48	0,45	0,59	0,58	0,55	0,57	0,51	0,08	0,47	0,63	0,48	0,42	0,18	0

NR OBSZARU FUNKCJONALNEGO		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		
Liczba dzieci objętych pomocą finansową - stypendium szkolne (źródło: Zespół Administracyjny Oświaty)	2016	liczba	193	13	8	8	10	9	5	12	18	9	7	9	29	1	49	2	4
		wartość wskaźnika	0,97	0,92	0,62	0,67	0,75	0,69	0,49	1,1	1,29	0,94	0,5	0,77	1,76	0,06	3,19	0,41	0,37
	2019	liczba	63	0	5	8	0	0	4	3	4	5	2	6	7	7	12	0	0
		wartość wskaźnika	0,31	0,00	0,40	0,70	0,00	0,00	0,43	0,30	0,30	0,48	0,15	0,45	0,47	0,39	0,67	0,00	0,00
	2022	liczba	47	0	6	8	3		1	3	5	8		3		6			4
		wartość wskaźnika	0,24	0	0,52	0,77	0,27		0,12	0,33	0,40	0,81		0,21		0,36			0,28

Kryterium: Poziom zagrożenia wykluczeniem

Liczba dzieci objętych pomocą finansową - wyprawka szkolna (dzieci niepełnosprawne) (źródło: Zespół Administracyjny Oświaty)	2016	liczba	31	2	0	2	3	0	2	1	5	3	3	1	4	0	5	0	0
		wartość wskaźnika	0,16	0,14	0	0,17	0,22	0	0,32	0,09	0,36	0,31	0,22	0,09	0,24	0	0,33	0	0
	2019	liczba	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0
		wartość wskaźnika	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,07	0,00	0,06	0,00	0,00

Kryterium: Poziom obciążenia demograficznego

Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (źródło: Wydział Stanu Cywilnego i Spraw Obywatel.)	2016	liczba	3357	158	190	201	256	291	310	176	296	170	330	176	215	228	181	60	119
		wartość wskaźnika	16,84	11,15	14,83	16,78	19,09	22,33	30,24	16,1	21,29	17,69	23,79	15,15	13,05	13,96	11,79	12,37	11,04
	2019	liczba	3918	208	237	230	265	371	296	214	305	183	369	243	253	284	212	73	175
		wartość wskaźnika	19,17	12,48	18,81	19,98	20,85	29,28	31,49	21,49	22,97	17,75	28,47	18,27	17,15	15,73	11,80	14,43	13,25
	2022	liczba		242	251	227	263	363	267	234	291	204	364	236	261	341	259	96	199
		wartość wskaźnika	21,03	15,49	21,62	21,93	23,42	30,76	30,87	25,80	23,52	20,71	29,93	18,48	18,13	18,20	15,52	18,29	13,87

NR OBSZARU FUNKcjONALNEGO		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		
Kryterium: Poziom aktywności społecznej																			
Liczba siedzib organizacji pozarządowych (źródło: Biuro Spraw Społecznych)	2016	liczba	71	12	3	10	3	0	0	1	2	4	4	23	0	3	2	2	2
		wartość wskaźnika	0,36	0,85	0,23	0,83	0,22	0	0	0,09	0,14	0,42	0,29	1,98	0	0,18	0,13	0,41	0,19
	2019	liczba	79	10	2	8	4	1	1	2	1	5	5	24	1	7	2	2	4
		wartość wskaźnika	0,39	0,60	0,16	0,70	0,31	0,08	0,11	0,20	0,08	0,48	0,39	1,80	0,07	0,39	0,11	0,40	0,30
	2022	liczba	66	11	1	10	2	0	1	0	1	3	2	23	2	3	2	2	3
		wartość wskaźnika	0,34	0,70	0,09	0,97	0,18	0	0,12	0	0,08	0,30	0,16	1,80	0,14	0,16	0,12	0,38	0,21
Kryterium: Poziom zagrożenia wykluczeniem																			
Liczba osób z niepełnosprawnością, które złożyły wnioski do PCPR (źródło: PCPR)	2016	liczba	211	11	14	4	18	20	25	10	27	7	26	6	14	8	8	4	9
		wartość wskaźnika	1,06	0,06	0,99	0,31	1,5	1,49	1,92	0,98	2,47	0,5	2,71	0,43	1,2	0,49	0,49	0,26	1,86
	2019	liczba	93	6	10	4	6	9	10	9	7	2	7	5	5	3	3	0	7
		wartość wskaźnika	0,46	0,36	0,79	0,35	0,47	0,71	1,06	0,90	0,53	0,19	0,54	0,38	0,34	0,17	0,17	0,00	0,53
	2022	liczba	Brak danych																
	Liczba rodzin dysfunkcyjnych (źródło: OPS)	2016	liczba	113	1	6	21	9	10	8	11	12	4	4	0	13	0	9	1
wartość wskaźnika			0,57	0,07	0,47	1,75	0,67	0,77	0,78	1,01	0,86	0,42	0,29	0	0,79	0	0,59	0,21	0,37
2019		liczba	Brak danych																
2022		liczba	Brak danych																

NR OBSZARU FUNKcjONALNEGO		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		
Liczba rodzin korzystających z Funduszu Alimentacyjnego (źródło: OPS)	2016	liczba	17	0	0	1	1	1	0	3	0	0	0	7	0	3	1	0	
		wartość wskaźnika	0,09	0	0	0,08	0,07	0,08	0	0,27	0	0	0	0	0,43	0	0,2	0,21	0
	2019	liczba	77	6	6	8	10	4	3	3	0	6	4	9	4	2	8	2	2
		wartość wskaźnika	0,38	0,36	0,48	0,70	0,79	0,32	0,32	0,30	0,00	0,58	0,31	0,68	0,27	0,11	0,45	0,40	0,15
	2022	liczba	65	2	3	3	3	3	4	3	4	5	6	6	8	9	4	1	0
		wartość wskaźnika	0,33	0,13	0,26	0,29	0,27	0,25	0,46	0,33	0,32	0,51	0,49	0,47	0,56	0,48	0,24	0,19	0
Liczba prowadzonych Niebieskich kart (źródło: OPS)	2016	liczba	87	4	4	6	6	4	10	9	11	4	8	0	5	1	12	1	2
		wartość wskaźnika	0,44	0,28	0,31	0,5	0,45	0,31	0,98	0,82	0,79	0,42	0,58	0	0,3	0,06	0,78	0,21	0,19
	2019	liczba	34	3	2	1	2	3	1	4	2	1	1	2	2	0	6	2	2
		wartość wskaźnika	0,17	0,18	0,16	0,09	0,16	0,24	0,11	0,40	0,15	0,10	0,08	0,15	0,14	0,00	0,33	0,40	0,15
	2022	liczba	22	0	0	1	2	0	3	2	1	1	1	2	2	0	3	1	3
		wartość wskaźnika	0,11	0	0	0,10	0,18	0	0,35	0,22	0,08	0,10	0,08	0,16	0,14	0	0,18	0,19	0,21
Liczba rodzin objętych dozorem kuratorskim (źródło: Sąd Rejonowy)	2016	liczba	128	2	4	10	3	8	3	6	24	11	2	14	20	3	15	2	1
		wartość wskaźnika	0,64	0,14	0,31	0,83	0,22	0,61	0,29	0,55	1,73	1,14	0,14	1,2	1,21	0,18	0,98	0,41	0,09
	2019	liczba	79	1	4	6	2	5	0	4	11	6	6	12	7	2	8	5	0
		wartość wskaźnika	0,39	0,06	0,32	0,52	0,16	0,39	0,00	0,40	0,83	0,58	0,46	0,90	0,47	0,11	0,45	0,99	0,00
2022	liczba	Brak danych																	

NR OBSZARU FUNKcjONALNEGO		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		
Liczba najemców korzystających z mieszkań socjalnych (źródło: ZAMK)	2016	liczba	41	0	0	2	2	0	3	2	2	0	0	3	27	0	0	0	0
		wartość wskaźnika	0,21	0	0	0,17	0,15	0	0,29	0,18	0,14	0	0	0,26	1,64	0	0	0	0
	2019	liczba	48	0	0	2	1	0	3	3	9	1	4	25	0	0	0	0	0
		wartość wskaźnika	0,23	0,00	0,00	0,17	0,08	0,00	0,32	0,30	0,68	0,10	0,00	0,30	1,69	0,00	0,00	0,00	0,00
	2022	liczba	61	0	1	2	2	1	3	4	9	14	1	6	18	0	0	0	0
		wartość wskaźnika	0,31	0	0,09	0,19	0,18	0,08	0,35	0,44	0,73	1,42	0,08	0,47	1,25	0	0	0	0
Liczba osób uzależnionych od alkoholu (źródło: Biuro Spraw Społecznych)	2016	liczba	162	4	9	5	5	9	8	8	15	7	18	9	29	11	16	2	7
		wartość wskaźnika	0,81	0,28	0,7	0,42	0,37	0,69	0,78	0,73	1,08	0,73	1,3	0,77	1,76	0,67	1,04	0,41	0,65
	2019	liczba	216	7	17	5	14	14	16	17	19	12	18	16	22	11	17	0	11
		wartość wskaźnika	1,06	0,42	1,35	0,43	1,10	1,10	1,70	1,71	1,43	1,16	1,39	1,20	1,49	0,61	0,95	0,00	0,83
	2022	liczba	121	2	10	3	8	9	8	10	7	5	11	11	15	7	10	2	3
		wartość wskaźnika	0,62	0,13	0,86	0,29	0,71	0,76	0,92	1,10	0,57	0,51	0,90	0,86	1,04	0,37	0,60	0,38	0,21
Kryterium: Poziom przestępczości i naruszeń prawa (wykroczeń)																			
Liczba zarejestrowanych przestępstw (źródło: Komenda Powiatowa Policji)	2016	liczba	427	62	12	56	27	20	8	11	18	20	24	28	10	0	42	71	18
		wartość wskaźnika	2,14	4,38	0,94	4,67	2,01	1,53	0,78	1,01	1,29	2,08	1,73	2,41	0,61	0	2,74	14,64	1,67
	2019	liczba	554	57	6	56	17	249	8	1	7	8	13	28	11	9	15	58	11
		wartość wskaźnika	2,71	3,42	0,48	4,87	1,34	19,65	0,85	0,10	0,53	0,78	1,00	2,11	0,75	0,50	0,84	11,46	0,83
	2022	liczba	629	114	14	52	37	31	12	16	17	52	217	61	29	42	30	93	18
		wartość wskaźnika	3,23	7,30	1,21	5,02	3,29	2,63	1,39	1,10	1,37	5,28	1,40	4,78	2,01	2,24	1,80	17,71	1,25

NR OBSZARU FUNKcjONALNEGO		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		
Liczba czynów karalnych osób nieletnich (źródło: Komenda Powiatowa Policji)	2016	liczba	24	7	0	4	2	3	1	0	0	1	3	3	0	0	0	0	
		wartość wskaźnika	0,12	0,49	0	0,33	0,15	0,23	0,1	0	0	0,1	0,22	0,26	0	0	0	0	0
	2019	liczba	7	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	2
		wartość wskaźnika	0,03	0,00	0,00	0,09	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,30	0,00	0,00	0,00	0,00	0,15
	2022	liczba	9	1	0	2	0	2	0	0	1	0	1	0	1	1	0	0	0
		wartość wskaźnika	0,05	0,06	0	0,19	0	0,17	0	0	0,08	0	0,08		0,07	0,5	0	0	0
Liczba interwencji (źródło: Komenda Powiatowa Policji)	2016	liczba	1962	231	85	267	133	148	42	94	201	127	105	101	153	38	148	28	61
		wartość wskaźnika	9,84	16,3	6,64	22,29	9,92	11,36	4,1	8,6	14,46	13,22	7,57	8,69	9,29	2,33	9,64	5,77	5,66
	2019	liczba	3029	597	87	461	321	139	69	115	189	200	101	306	143	170	43	59	19
		wartość wskaźnika	14,82	35,83	6,90	40,05	25,26	10,97	7,34	11,55	14,23	19,40	7,79	23,01	9,69	9,42	2,39	11,66	1,44
	2022	liczba	5506	660	89	815	275	326	110	125	177	654	238	425	235	291	187	784	115
		wartość wskaźnika	28,25	42,25	7,67	78,74	24,49	27,63	12,72	13,78	14,31	66,40	19,57	33,28	16,32	15,53	11,20	149,33	8,01

NR OBSZARU FUNKCJONALNEGO		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		
Kryterium: Poziom bezrobocia																			
Liczba osób bezrobotnych niezarejestrowanych (źródło: OPS)	2016	liczba	97	0	5	17	0	0	1	3	5	2	1	4	19	1	28	1	10
		wartość wskaźnika	0,49	0	0,39	1,42	0	0	0,1	0,27	0,36	0,21	0,07	0,34	1,15	0,06	1,82	0,21	0,93
	2019	liczba	Brak danych																
		wartość wskaźnika	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2022	liczba	84	4	4	4	8	7	5	4	5	4	3	9	12	4	7	2	2
		wartość wskaźnika	0,43	0,26	0,34	0,39	0,71	0,59	0,58	0,44	0,40	0,41	0,25	0,70	0,83	0,21	0,42	0,38	0,14
Liczba osób bezrobotnych (źródło: Powiatowy Urząd Pracy)	2016	liczba	402	15	17	30	24	19	21	27	30	20	23	25	36	32	60	10	13
		wartość wskaźnika	2,02	1,06	1,33	2,5	1,79	1,46	2,05	2,47	2,16	2,08	1,66	2,15	2,19	1,96	3,91	2,06	1,21
	2019	liczba	102	3	6	8	4	5	8	10	9	10	4	14	13	8	23	4	2
		wartość wskaźnika	0,50	0,18	0,48	0,70	0,31	0,39	0,85	1,00	0,68	0,97	0,31	1,05	0,88	0,44	1,28	0,79	0,15
	2022	liczba	133	1	4	2	6	6	11	7	16	4	2	14	17	9	21	5	8
		wartość wskaźnika	0,68	0,06	0,34	0,19	0,53	0,51	1,27	0,77	1,29	0,41	0,16	1,10	1,18	0,48	1,26	0,95	0,56

NR OBSZARU FUNKcjONALNEGO			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
Kryterium: Poziom długotrwałego bezrobocia																			
Liczba osób długotrwałe bezrobotnych (pozostających bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy w ostatnich 24 miesiącach) (źródło: Powiatowy Urząd Pracy)	2016	liczba	147	0	5	6	9	7	9	10	9	7	13	4	14	11	31	6	6
		wartość wskaźnika	0,74	0	0,39	0,5	0,67	0,54	0,88	0,91	0,65	0,73	0,94	0,34	0,85	0,67	2,02	1,24	0,56
	2019	liczba	22	1	2	1	2	1	1	1	0	3	1	1	4	4	13	2	0
		wartość wskaźnika	0,11	0,06	0,16	0,09	0,16	0,08	0,11	0,10	0,00	0,29	0,08	0,08	0,27	0,22	0,72	0,40	0,00
	2022	liczba	50	1	2	1	6	2	1	5	4	2	1	2	8	1	12	1	1
		wartość wskaźnika	0,26	0,06	0,17	0,10	0,53	0,17	0,12	0,55	0,32	0,20	0,08	0,16	0,56	0,05	0,72	0,19	0,07
Kryterium: Wsparcie UE																			
Liczba os. objętych wsparciem w ramach pomocy UE (źródło: Powiatowy Urząd Pracy)	2016	liczba	49	3	3	5	3	2	3	0	3	2	4	2	4	7	2	2	4
		wartość wskaźnika	0,25	0,21	0,23	0,42	0,22	0,15	0,29	0	0,22	0,21	0,29	0,17	0,24	0,43	0,13	0,41	0,37
	2019	liczba	32	2	3	1	2	1		3	2	1	3	5	1	4		2	2
		wartość wskaźnika	0,16	0,12	0,24	0,09	0,16	0,08	0,00	0,30	0,15	0,10	0,23	0,38	0,07	0,22	0,00	0,40	0,15
	2022	liczba	11	0	0	0	1	0	0	5	1	0	0	1	1	2	0	0	0
		wartość wskaźnika	0,06	0	0	0	0,9	0	0	0,55	0,08	0	0	0,08	0,07	0,11	0	0	0

NR OBSZARU FUNKCJONALNEGO		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
Kryterium: Gęstość zaludnienia																		
Liczba mieszkańców/km ² (źródło: Wydział Stanu Cywilnego i Spraw Obywatel.)	Liczba ludności	19936	1417	1281	1198	1341	1303	1025	1093	1390	961	1387	1162	1647	1633	1535	485	1078
	2016 Liczba ha	18 557	1 133,29	7,57	24,66	68,48	13,90	4,44	4,01	7,32	29,43	9,38	30,63	48,68	537,84	9 037,42	5 320,63	2 279,32
	wartość wskaźnika	107,43	125,03	16922,06	4858,07	1958,24	9374,1	23085,59	27256,86	18989,07	3346,1	14786,78	4583,83	2910,41	304,71	16,98	9,12	47,29
	2019 liczba	20349	1666	1260	1151	1271	1267	940	996	1328	1031	1296	1330	1475	1805	1796	506	1321
	wartość wskaźnika	110,14	147,01	16644,65	4667,48	1856,02	9115,11	21171,17	24837,91	18142,08	3589,83	13816,63	5246,55	2606,47	336,80	19,87	9,51	57,96
	2022 liczba ludności	19491	1562	1161	1035	1123	1180	865	907	1237	985	1216	1277	1440	1874	1669	525	1435
	wartość wskaźnika	105,03	138,83	15337,86	4197,08	1639,89	8489,21	19481,98	22618,45	16898,91	3346,93	12963,75	4169,12	2958,09	348,43	18,47	9,87	62,96

Tabela 13. Zjawiska kryzysowe w sferze gospodarczej w latach 2016-2019

Wskaźnik (na 100 mieszkańców)	Rok	Źródło wskaźnika	Średnia wartość w gminie	Wartości wskaźników dla poszczególnych obszarów															
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Poziom aktywności gospodarczej																			
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki (źródło: Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej)	2016	liczba	1821	407	79	216	247	74	26	70	67	47	19	99	104	152	68	71	75
		wartość wskaźnika	9,13	28,72	6,17	18,03	18,42	5,68	2,54	6,4	4,82	4,89	1,37	8,52	6,31	9,31	4,43	14,64	6,96
	2019	liczba	1651	428	78	187	106	96	26	53	41	52	11	114	104	121	77	72	85
		wartość wskaźnika	8,08	25,69	6,19	16,25	8,34	7,58	2,77	5,32	3,09	5,04	0,85	8,57	7,05	6,70	4,29	14,23	6,43
	2022	liczba	1438	320	63	149	88	98	21	39	53	45	96	97	76	116	54	43	80
		wartość wskaźnika	7,38	20,49	5,43	14,40	7,84	8,31	2,43	4,30	4,28	4,57	7,89	7,60	5,28	6,19	3,24	8,19	5,57
Dostępność miejsc pracy																			
Liczba ofert pracy (źródło: Powiatowy Urząd Pracy)	2016	liczba	556	165	18	68	43	11	6	19	3	29	23	91	8	29	25	8	10
		wartość wskaźnika	2,79	11,64	1,41	5,68	3,21	0,84	0,59	1,74	0,22	3,02	1,66	7,83	0,49	1,78	1,63	1,65	0,93
	2019	liczba	Brak danych																

Tabela 14. Zjawiska kryzysowe w sferze technicznej w latach 2016-2019

Wskaźnik	Rok	Źródło wskaźnika	Średnia wartość w gminie	Wartości wskaźników dla poszczególnych obszarów															
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego																			
Udział budynków mieszkalnych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych (źródło: Gminna Ewidencja Zabytków)	2016/2019	liczba budynków mieszkalnych	2489	427	68	135	78	95	21	52	56	111	50	111	99	358	306	196	326
		liczba budynków wpisanych do GEZ	432	14	5	57	23	33	8	20	30	27	18	36	91	0	52	5	13
	wartość wskaźnika	17,36%	3,28%	7,35%	42,22%	29,49%	34,74%	38,10%	38,46%	53,57%	24,32%	36,00%	32,43%	91,92%	0,00%	16,99%	2,55%	3,99%	
Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1988r w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych (źródło: Starostwo Powiatowe - Ewidencja Gruntów i Budynków / System Informacji Przestrzennej)	2016	liczba	1364	59	17	112	59	66	15	47	49	83	36	88	93	176	221	147	76
		wartość	54,80%	18,50%	25,00%	82,96%	75,64%	69,47%	71,43%	90,38%	87,50%	74,77%	72,00%	79,28%	93,94%	49,16%	72,22%	75,00%	23,31%
	2019	liczba	Brak danych																
2022	liczba	Brak danych																	

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 15. Zestawienie kosztów planowanych i poniesionych w latach 2017-2019 na realizację przedsięwzięć podstawowych

Nr przedsięwzięcia	Nazwa projektu	PLANOWANE / PONIESIONE	Szacowany koszt całkowity	Źródła finansowania		Termin realizacji
1	Profilaktyka prozdrowotna, aktywizacja i integracja osób uzależnionych, w tym wsparcie psychologiczne dla członków rodzin osób uzależnionych od alkoholu z obszaru rewitalizacji	PLANOWANE	105 000,00	Budżet gminy	105 000,00	2018-2023 r.
		PONIESIONE	-	Budżet gminy	62 100,00	
2	Opracowanie i realizacja działań kulturalnych budujących nowy wizerunek obszaru rewitalizacji, jako miejsca otwartego dla nowych mieszkańców i zrywającego z niechlubną tradycją „Małej Moskwy”	PLANOWANE	50 000,00	Inne środki publiczne	35 000,00	2018-2020 r.
				Budżet gminy	10 000,00	
		Środki prywatne i inne	5 000,00			
		PONIESIONE	-	Budżet gminy	20 000,00	
3	Działania edukacyjne dla uczniów, w tym mieszkańców obszaru rewitalizacji, w zakresie promocji wolontariatu - utworzenie centrum wolontariatu na terenie placówki edukacyjnej	PLANOWANE	12 000,00	Budżet gminy	12 000,00	2019-2021 r.
		Przedsięwzięcie było realizowane bezkosztowo w ramach zadań pracowników Urzędu Miejskiego w Słubicach oraz Zakładu Administracji Oświaty.				
4	Odbudowa naturalnych więzi społecznych poprzez organizację zajęć dla rodziców z zakresu pedagogiki zabawy oraz warsztatów umiejętności rodzicielskich	PLANOWANE	20 000,00	Inne środki publiczne	15 000,00	2017-2021 r.
		PONIESIONE	-	Budżet gminy	5 000,00	
				Budżet gminy	7 900,00	
5	Szkolenia dla pracowników socjalnych w zakresie aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem oraz metod pracy z osobami w kryzysie	PLANOWANE	10 000,00	Inne środki publiczne	5 000,00	2018-2020 r.
		PONIESIONE	-	Budżet gminy	5 000,00	
				Budżet gminy	12 400,00	
6	Promowanie oraz wspólna realizacja inicjatyw lokalnych na obszarze rewitalizacji przez JST oraz	PLANOWANE	80 000,00	Inne środki publiczne	40 000,00	2018-2023 r.

	mieszkańców terenu			Budżet gminy	40 000,00	
			PONIESIONE	-	Budżet gminy	28 000,00
7	Opracowanie i wdrożenie Programu Aktywności Lokalnej, (w tym m.in. wdrożenie do realizacji działań animacyjnych zwiększających poziom aktywności i integracji społecznej)	PLANOWANE	60 000,00	Budżet gminy	60 000,00	2018-2021 r.
			PONIESIONE		Budżet gminy	8 700,00
8	Utworzenie i prowadzenie przez podmiot ekonomii społecznej Dziennego Domu „Senior +” na terenie rewitalizacji	PLANOWANE	260 000,00	Budżet gminy	60 000,00	2018-2021 r.
				Budżet państwa	200 000,00	
			Przedsięwzięcie zostało zrealizowane przez inną jednostkę samorządową			
9	Działania edukacyjne zwiększające społeczne kompetencje mieszkańców obszaru zdegradowanego, w tym poziom wiedzy w zakresie konieczności dbałości o otoczenie zasobów mieszkaniowych	PLANOWANE	100 000,00	Inne środki publiczne	80 000,00	2018-2022 r.
				Budżet gminy	10 000,00	
				Środki prywatne i inne	10 000,00	
			PONIESIONE		Budżet gminy	7 000,00
10	Tworzenie i realizacja atrakcyjnych ofert rekreacyjnych i kulturalnych dla mieszkańców w sposób kompleksowy łączące lokalne zasoby podmiotów użyteczności publicznej, komercyjnych oraz społecznych	PLANOWANE	100 000,00	Inne środki publiczne	30 000,00	2018-2019 r.
				Budżet gminy	40 000,00	
				Środki prywatne i inne	30 000,00	
			PONIESIONE		Budżet gminy	129 000,00
11	Zagospodarowanie pomieszczeń na Dzienny Dom Seniora w budynku realizowanym w ramach Programu Mieszkanie Plus	PLANOWANE	1 000 000,00	Budżet państwa	1 000 000,00	2021-2023 r.
			PONIESIONE	-	-	-
12	Promocja przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy	PLANOWANE	300 000,00	EFS	285 000,00	2018-2020 r.
				Inne środki publiczne	15 000,00	
			Przedsięwzięcie było realizowane bezkosztowo w ramach zadań pracowników Urzędu Miasta			

13	Zagospodarowanie pomieszczeń znajdujących się na parterze budynku na oś. Świerkowym na działalność gospodarczą w zakresie usług i handlu	PLANOWANE	500 000,00	Środki prywatne i inne	500 000,00	2018-2021 r.
		PONIESIONE	-	BEZKOSZTOWE		
14	Rewitalizacja ulicy Konstytucji 3 Maja i okolic – zagospodarowanie przestrzeni i poprawa infrastruktury	PLANOWANE	1 200 000,00	EFRR	1 020 000,00	2019-2023 r.
				Budżet gminy	180 000,00	
		PONIESIONE	-	-	-	
15	Rewitalizacja przestrzeni w obszarze rewitalizacji poprzez zagospodarowanie i ujednoczenie terenów wokół budynków	PLANOWANE	1 000 000,00	EFRR	850 000,00	2019-2022 r.
				Budżet gminy	50 000,00	
				Środki prywatne i inne	100 000,00	
		PONIESIONE	-	Budżet gminy	88 542,39	
16	Inwestycje drogowe w obszarze rewitalizacji (w tym oświetlenie) – ul. Piska, ul. Konstytucji 3 Maja, ul. Kanałowa, ul. Witosa, Mieszka I	PLANOWANE	1 280 000,00	Budżet gminy	1 280 000,00	2018-2023 r.
		PONIESIONE		Budżet gminy	2 085 324,99	
				Inne środki	665 880,00	
17	Opracowanie zasad udostępniania gruntów gminnych pod zabudowę garażową					
18	Opracowanie modelowej strategii zarządzania odpadami	PLANOWANE	0,00		-	2018-2019 r.
		PONIESIONE	-	-	-	
19	Przeprowadzenie prac melioracyjnych w celu obniżenia poziomu wód gruntowych i zmniejszenia degradacji budynków przez wilgoć – naprawa, utrzymanie i pogłębienie rowów melioracyjnych	PLANOWANE	420 000,00	Budżet gminy	420 000,00	2018-2023 r.
		PONIESIONE		Przedsięwzięcie zrealizowano w ramach prac melioracyjnych na terenie całej gminy, w tym w obszarze rewitalizacji. Całkowity koszt prac wyniósł 506 135,73		
20	Termomodernizacja budynków mieszkalnych na obszarze rewitalizacji z uwzględnieniem ich historycznej wartości – do realizacji przez wspólnoty	PLANOWANE	2 160 000,00	Budżet państwa	1 080 000,00	2018-2023 r.
				Środki prywatne i inne	1 080 000,00	

mieszkaniowe

PONIESIONE

Przedsięwzięcie zrealizowane ze środków prywatnych
członków wspólnot mieszkaniowych

Tabela 16. Zestawienie kosztów planowanych i poniesionych na realizację przedsięwzięć uzupełniających w latach 2017-20122

Lp.	Nazwa projektu		Szacowany koszt całkowity	Źródło finansowania	Czas realizacji	
1	Poprawa jakości sąsiedztwa poprzez działania animacyjne, odtwarzanie i wzmacnianie więzi społecznych; inicjowanie sąsiedzkich przedsięwzięć wspólnych	PLANOWANE	60 000,00	Inne środki publiczne	30 000,00	2018-2020 r.
				Budżet gminy	30 000,00	
		PONIESIONE		Budżet gminy	19 100,00	
2	Realizacja przedsięwzięć promocyjnych o tych samych celach, należycie wplecionych w inne działania rewitalizacyjne i zharmonizowane z nimi	PLANOWANE	50 000,00	EFS	35 000,00	2018-2020 r.
				Budżet gminy	15 000,00	
		PONIESIONE	-	Budżet gminy	10 000,00	
3	Przedsięwzięcia w zakresie dbałości o środowisko	PLANOWANE	25 000,00	Środki prywatne i inne	25 000,00	2018-2019 r.
Zadanie zostało zrealizowane bezkosztowo w ramach zadań pracowników Urzędu Miejskiego						
4	Tworzenie koncepcji zagospodarowania terenu np. z zastosowaniem konsultacji społecznych	PLANOWANE	20 000,00	Budżet gminy	20 000,00	2018-2023 r.
		PONIESIONE		Budżet gminy	17 566,00	
5	Uporządkowanie spraw związanych z wyprowadzaniem psów	PLANOWANE	75 000,00	Inne środki publiczne	15 000,00	2018 r.
				Budżet gminy	60 000,00	
		PONIESIONE	-	-	-	
6	Zastosowanie instrumentów wsparcia zatrudnienia podczas procesu rewitalizacji poprzez podjęcie współpracy pomiędzy instytucjami pomocy społecznej oraz Powiatowym Urzędem Pracy, włączając zwiększenie aktywności Klubu Integracji Społecznej	PLANOWANE	350 000,00	EFS	332 500,00	2018-2023 r.
				Inne środki publiczne	17 500,00	
		Zadanie zostało zrealizowane bezkosztowo w ramach zadań pracowników OPS				

Tabela 17. Zestawienie kosztów planowanych i poniesionych na realizację przedsięwzięć uzupełniających w latach 2017-2022

Lp.	Nazwa projektu		Szacowany koszt całkowity	Źródło finansowania	Czas realizacji	
1	Poprawa jakości sąsiedztwa poprzez działania animacyjne, odtwarzanie i wzmacnianie więzi społecznych; inicjowanie sąsiedzkich przedsięwzięć wspólnych	PLANOWANE	60 000,00	Inne środki publiczne	30 000,00	2018-2020 r.
				Budżet gminy	30 000,00	
		PONIESIONE	10 000,00	Budżet gminy	10 000,00	
2	Realizacja przedsięwzięć promocyjnych o tych samych celach, należycie wplecionych w inne działania rewitalizacyjne i zharmonizowane z nimi	PLANOWANE	50 000,00	EFS	35 000,00	2018-2020 r.
				Budżet gminy	15 000,00	
		PONIESIONE	-	-	-	
3	Przedsięwzięcia w zakresie dbałości o środowisko	PLANOWANE	25 000,00	Środki prywatne i inne	25 000,00	2018-2019 r.
		Zadanie zostało zrealizowane bezkosztowo w ramach zadań pracowników Urzędu Miejskiego				
4	Tworzenie koncepcji zagospodarowania terenu np. z zastosowaniem konsultacji społecznych	PLANOWANE	20 000,00	Budżet gminy	20 000,00	2018-2023 r.
		PONIESIONE	20 000,00	Budżet gminy	7233,00	
5	Uporządkowanie spraw związanych z wyprowadzaniem psów	PLANOWANE	75 000,00	Inne środki publiczne	15 000,00	2018 r.
				Budżet gminy	60 000,00	
		PONIESIONE	-	-	-	
6	Zastosowanie instrumentów wsparcia zatrudnienia podczas procesu rewitalizacji poprzez podjęcie współpracy pomiędzy instytucjami pomocy społecznej oraz Powiatowym Urzędem Pracy, włączając zwiększenie aktywności Klubu Integracji Społecznej	PLANOWANE	350 000,00	EFS	332 500,00	2018-2023 r.
				Inne środki publiczne	17 500,00	
		Zadanie zostało zrealizowane bezkosztowo w ramach zadań pracowników OPS				